ספרי׳ — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
שלישי

דבר מלכות

תצוה - ז׳ אדר

מה אתם יראים - כבר "באתי לגני אחותי כלה"
להשפיע על עשרה יהודים

●

שיחות קודש

מכבוד קדושת

אדמו״ר מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

770 איסטערן פארקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וחמש לבריאה

שבעים וחמש שנה לנשיאות כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

משיחות (ליל ויום) ג', (ליל ויום) ועש"ק
וש"ק פ' תצוה, ז', יו"ד וי"א אדר ראשון ה'תשנ"ב

א. פרשת תצוה היא הפרשה היחידה בתורה[1] לאחרי לידת משה בשבעה באדר[2] (ראשון[3]) שלא נתפרש בה שמו של משה.

ומצינו שתי טעמים בדבר: (א) כיון שבשבעה באדר (ראשון[4]) מת משה[2], נרמז זמן הסתלקותו בכך שלא נזכר שמו בפרשה בתורה שקריאתה בסמיכות לזמן הסתלקותו[5]. (ב) כיון שאמר משה "ואם אין מחני נא מספרך"[6], ו"קללת חכם אפילו על תנאי (ולא נתקיים התנאי) באה"[7], לכן, אף שהקב"ה נענה לבקשתו (ובמילא לא נתקיים התנאי), מ"מ, נתקיים ה"מחני" מפרשה אחת בתורה[8].

ובשתי הטעמים – דרוש ביאור והסבר[9]:

א) בנוגע להטעם דמיתת משה בשבעה באדר – כיון ש"בשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד", "כדאי (הוא יום[10]) הלידה שתכפר על המיתה"[11] [כמודגש בביטול שמחת המן (וגזירתו כו') כש"נפל . . פור בירח שמת בו משה", כיון ש"לא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד"[2]], למה נקבע בתורה הרמז על זמן מיתתו של משה (ע"י שלא נתפרש שמו) ולא על זמן לידתו שמכפר על המיתה[12]?

ב) בנוגע להטעם דאמירת "מחני נא מספרך"[13] – כיון שאמירה זו (היתה לאחרי י"ז תמוז[14], ו)נכתבה בתורה בפרשת תשא (שלאחרי פרשת תצוה), למה נרמז קיומה (בסמיכות לשבעה באדר, ו)בפרשת תצוה[15] (ובפרט

---

1) "עד משנה תורה" (פי' הרא"ש), שבכמה פרשיות (עקב, ראה, שופטים, תצא ונצבים) לא נזכר שמו של משה. ויש לומר, שכיון ש"משנה תורה" הו"ע אחד והמשך אחד, "אלה הדברים אשר דבר משה גו'" שבסוף שנת הארבעים סמוך למיתתו, חזר על כל דברי התורה (בכל הפרשיות שבד' הספרים) ובאופן ש"מדבר בעד עצמו" (ולא כ"שלישי המדבר" כבספרים שלפנ"ז (פתיחת הרמב"ן עה"ת)) – ה"ז נחשב (בענין זה) כמו פרשה אחת שבתחילתה ובראשיתה נזכר שמו של משה (ראה לקו"ש ח"ב ע' 675).

2) מגילה יג, ב.

3) ראה סוטה יב, ב: "אותה שנה (שנולד משה) מעוברת היתה" (ונולד באדר ראשון). וראה לקו"ש חכ"ו ע' 204 (פרטי הדעות והשקו"ט בזה).

4) ראה מכילתא בשלח טז, לה: "שנת עיבור היתה" (ומת באדר ראשון). וראה לקו"ש חט"ז ע' 342 (פרטי הדעות והשקו"ט בזה).

5) מאור עינים פרשתנו. ועוד.

6) תשא לב, לב.

7) מכות יא, סע"א ובפרש"י.

8) פי' הרא"ש ובעה"ט ריש פרשתנו. וכ"ה ברבותינו בעה"ת ובחיי תשא שם. וז"ח שה"ש בתחלתו (ס, ג). וראה זח"ג רמו, א.

9) ויש לומר, שלכן יש צורך בב' הטעמים (ובלשון הגמרא: "וצריכא"), דיש בזה מה שאין בזה.

10) כ"ה גירסת רש"י שבע"י.

11) מגילה שם ובפרש"י. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ו בתחלתו.

12) ראה עד"ז לקו"ש חט"ז ע' 343 ואילך – בנוגע לקביעת ז' אדר ליום תענית (בגלל מיתת משה), ולא ליום שמחה (בגלל לידת משה).

13) ראה גם לקו"ש חכ"א ע' 173, ובהערות שם.

14) "בי"ז בתמוז נשתברו הלוחות, וביו"ח שרף את העגל ודן את החוטאים, וביו"ט עלה (לבקש רחמים), שנאמר (תשא לב, ל) ויהי ממחרת ויאמר משה אל העם וגו'" (פרש"י שם לג, יא) – ובהמשך לזה אמר "ועתה אם תשא חטאתם ואם אין מחני נא".

15) ראה לקמן הערה 17.

להדעות[16] שפרשת תצוה נאמרה לפני חטא העגל)?

ג) גם צריך להבין הקשר והשייכות דב' הטעמים זל"ז, שלהיותם טעמים על אותו ענין, מסתבר לומר שיש קשר ושייכות ביניהם[17], כדלקמן.

ב. ויובן בהקדים הביאור בגודל העילוי דלידת משה בשבעה באדר (יום שמחה[18]) שפועל על כל חודש אדר:

בנוגע לחודש אדר – איתא בגמרא[2] „כיון שנפל פור בחודש אדר שמח (המן) שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא הי' יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד", היינו, שלידת משה בשבעה באדר פועלת ביטול והפיכת גזירת המן בחודש אדר, באופן ש„החודש גו' נהפך גו' לשמחה"[19], ולכן „משנכנס אדר מרבין בשמחה"[20], ו„אדר (ד)בריא (תקיף[21]) מזלי'"[22] – מעלה מיוחדת בחודש אדר שלא מצינו דוגמתה בשאר חדשי השנה.

וצריך להבין:

מפשטות דברי הגמרא מוכח רק שלידת משה בחודש אדר מבטלת (ומכפרת על) הענין הבלתי־רצוי שבמיתתו בחודש זה (שבגלל זה הי' המן „שמח שמחה גדולה"), ולכאורה אין ראי' שבגלל זה תגדל מעלתו של חודש זה יותר מכל שאר חדשי השנה?

שאלה זו מתחזקת יותר ע"פ המבואר במדרשי חז"ל פרטי הענינים דהגורל דהמן:

„כשאמר[23] המן הרשע לאבד את ישראל אמר היאך אני שולט בהן הריני מפיל גורלות . . התחיל בחודש ניסן ועלה בו זכות פסח, באייר זכות פסח קטן וכו'", והולך ומונה הזכויות של כל י"א חדשי השנה, עד ש„עלה ראש חודש אדר ולא מצא בו שום זכות", „חזר ובדק במזלות, טלה זכות פסח . . שור נמצא זכות יוסף וכו'", והולך ומונה זכות המזלות דכל י"א חדשי השנה, עד ש„בא לו מזל דגים שהוא משמש בחודש אדר ולא נמצא לו זכות[24], ושמח מיד ואמר, אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות, ולא עוד אלא שבאדר מת משה רבן[25], והוא

---

16) זח"ב קצה, א. רכד, א. רמב"ן ר"פ ויקהל. וכן משמע מרמב"ן וראב"ע ר"פ תרומה.

17) בהשקפה ראשונה יש לומר, שהשייכות שביניהם היא בצירופם יחד – שהקיום ד„מחני" הוא בפרשה שקורין בסמיכות לזמן מיתת משה* (ועפ"ז תתורץ השאלה למה נקבע בפרשת תצוה דוקא). אבל, מסתבר יותר לומר שיש גם קשר ושייכות בתוכנם של ב' הטעמים – מיתת משה בשבעה באדר, ואמירתו „מחני נא".

18) ראה נזיר יד, א ובתוד"ה אמר. ועד"ז בפי' הרא"ש שם.

19) אסתר ט, כב. – ולהעיר, שמפסוק זה למדים ש„כל החודש כשר לקריאת המגילה" (ירושלמי מגילה פ"א ה"א – הובא בשו"ע או"ח סתרפ"ח וברמ"א שם).

20) תענית כט, סע"א. ובפרש"י: „ימי נסים היו לישראל פורים ופסח" – שהתחלת וסיבת הנס דפסח (יצי"מ) היא בלידת מושיען של ישראל בז' אדר (ראה בארוכה לקו"ש חט"ז ע' 344 ואילך).

---

*) אף שבספרים שהובא הטעם ד„מחני נא" לא נזכר ע"ד הקשר למיתתו בשבעה באדר.

21) גירסת הרא"ש.

22) שם, ריש ע"ב.

23) אסת"ר פ"ז, יא (וראה לקמן שוה"ג להערה 168).

24) ומ"ש „וידגו לרוב בקרב הארץ", וארז"ל (ברכות כ, סע"א. וש"נ) „מה דגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם וכו'" (כקושיית היפה ענף שם) – ראה לקמן הערה 75.

25) ושאני „מרחשון זכות שרה אמנו שמתה בו" – ש„חושבו לזכות שמתה מצער בשורת העקידה" (חידושי הרד"ל ופי' יפה ענף שם).

לא ידע שבאחד[26] באדר מת משה ובאחד[26] באדר נולד משה, ואמר כשם שהדגים בולעין כך אני בולע אותן, אמר לו הקב"ה, רשע, דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין, ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין".

ובזה מודגש יותר (לכאורה) שלידת משה רק מבטלת הענין הבלתי־רצוי שבמיתתו, בדוגמת ביטול האפשרות ד„אני בולע אותן" כיון ש„פעמים (כולל ובמיוחד „עכשיו") בולעין", אבל החודש עצמו נשאר במעמד ומצב ש„אין לו זכות ומזלו אין לו זכות", ובודאי לא באופן שיש בו מעלה וזכות יתירה לגבי שאר חדשי השנה?

ג. ויש לומר הביאור בזה:

ע"פ הידוע[27] שביום הולדתו של אדם „המזל השולט ביום ההוא עוזר לו"[28], היינו, שהמזל דהיום עוזר להאדם ש„מזלו (של האדם) גובר" (כלשון הכתוב[29] „וגבר ישראל"), יש לומר, שביום הולדתו של משה – „משה הוא ישראל[30] וישראל הם משה . . נשיא הדור הוא ככל הדור כי הנשיא הוא הכל"[31] (וכיון ש„אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"[32], כולל משה את כל בנ"י עד סוף כל הדורות) – גובר מזלם של ישראל[33].

ומזה מובן גם בנוגע להמזל דהחודש – שבחודש שנולד בו משה („הוא ישראל") עוזר המזל של החודש להתגברות המזל דישראל, ולכן „אדר דבריא ותקיף מזלי", היינו, שלידת משה („הוא ישראל") בשבעה באדר פועלת על כל החודש[34] שבו גובר (בריא ותקיף) מזלם של ישראל.

ועפ"ז יש לומר, שסיום דברי המדרש „והוא לא ידע שבשבעה באדר . . נולד משה" הוא תשובה גם על זה ש„אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות" – שאין צורך בהזכות של אדר ומזלו (כבשאר החדשים, שיש צורך בזכות של החודש והמזל שלו, „זכות פסח" וכיו"ב), בגלל שישנו ענין נעלה יותר מהזכות של החודש ומזלו – (התגברות) המזל דישראל, כיון שלידת משה („הוא ישראל") בחודש אדר פועלת העזר דמזל החודש (אף שאין לו זכות) להתגברות המזל דישראל[35].

ד. ויש לומר, שהתגברות מזלם של

---

26) כ"ה („באחד") הגירסא באסת"ר שלפנינו. ובפי' יפה ענף: „בשביעי באדר מת משה ובשביעי באדר נולד כצ"ל, וילפינן זה מקראי בקדושין ל"ח ע"א". וראה לקמן הערה 34.

27) ראה ס' השיחות תשמ"ח ח"א ע' 331 ואילך. ח"ב ע' 398 ואילך, ובהנסמן שם.

28) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח, ובקה"ע שם.

29) בשלח יז, יא.

30) ולהעיר ממ"ש (בהעלותך יא, כא) „שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו" (ראה לקו"ת בהעלותך לא, ד. לג, ב. ובכ"מ), וכידוע ש„כל נפש ונפש מבית ישראל יש בה מבחי' משרע"ה" (תניא רפמ"ב).

31) פרש"י חוקת כא, כא.

32) תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א). וראה ב"ר פנ"ו, ז. זח"ג רעג, א.

33) וע"ד מ"ש (בשלח שם) „והי' כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל". ולהעיר, שפסוק זה קורין בפורים, שהתחלתו בשבעה באדר, ויש לומר, שבזה מרומז שהנתינת־כח להנס דפורים הו"ע „וגבר (מזלם של) ישראל" בלידת משה.

34) ועפ"ז יש לבאר הדיוק באסת"ר „באחד באדר נולד משה" (שבודאי לא פליג על המפורש בקידושין שילפינן מקראי שמיתת ולידת משה בשבעה באדר, כנ"ל הערה 26) – שהכוונה היא להדגיש הפעולה על כל החודש, מאחד באדר, שכולל כל ימי החודש.

35) ועפ"ז יש לבאר המשך דברי המדרש „אמר (המן) כשם שהדגים בולעין כך אני בולע אותן, אמר לו הקב"ה, רשע, דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין, ועכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין" (דלכאורה, כיון ש„דגים פעמים נבלעין ופעמים בולעין", מהו ההכרח ש„עכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין") – שמצד מזלו של אדר

ישראל בחודש אדר (בגלל לידת משה) ניכרת גם בכך שחודש אדר הוא חודש העיבור[36], חודש כפול (ב' חדשים, ששים יום), ועל ידו דוקא נשלם החסרון דשנת הלבנה לגבי שנת החמה[37], ועד לאופן של שלימות ותמימות („שנה תמימה"[38]) יותר משנת החמה[39] – כי, מכל „חדשי השנה (ש)הם חדשי הלבנה"[40] השייכים לישראל ש„דומין ללבנה ומונין ללבנה"[41] ו„עתידים להתחדש כמותה"[42] (משא"כ אוה"ע שדומין ומונין לחמה[41]), גדלה מעלתו של חודש אדר („בריא ותקיף מזלי'") שבו גובר מזלם של ישראל.

וכמה פרטים בזה:

א) אדר דשנת העיבור כולל שני חדשים – שהחידוש דמולד הלבנה, שרומז על החידוש דישראל, הוא באופן ד„כפלים (לתושי')"[43].

ב) באדר דשנת העיבור יש ששים יום – שרומז על הענין דביטול בששים, היינו, נתינת־כח לביטול כל ענינים בלתי־רצויים[44] והפיכתם לטוב, ועד שראויים לאכילתם של ישראל להיות דם ובשר כבשרם, כמשל „דברים חריפים או חמוצים רק שהם מתובלים ומתוקנים היטב עד שנעשו מעדנים להשיב הנפש"[45].

ג) ועוד ועיקר: על ידו נעשית השלימות דכל חדשי הלבנה שמשתווים לשנת החמה – שרומז על קיום היעוד[46] „והי' אור הלבנה כאור החמה וגו' שבעתיים כאור שבעת הימים", לעתיד לבוא, כש„עתידים להתחדש כמותה".

וכל זה מודגש יותר בקביעות שנה זו שר"ח אדר ראשון חל ביום שלישי וביום רביעי:

יום שלישי שהוכפל בו כי טוב[47] – „כפליים לתושי'", ומתקן גם הענין הבלתי־רצוי דיום שני (שנבראת בו מחלוקת[48]), „אחד לגמר מלאכת השני ואחד לגמר מלאכת היום"[47],

ויום רביעי – שבו נתלו „שני המאורות הגדולים"[49], שרומז „שיהי' אור הלבנה כאור החמה כאור שבעת ימי בראשית, כמו שהיתה קודם מיעוטה שנאמר ויעש אלקים את שני המאורות הגדולים"[42].

ועוד ועיקר – צירוף ב' הימים דר"ח

(מזל דגים) ישנה אפשרות לכאן ולכאן („פעמים נבלעין ופעמים בולעין"), אלא, שלידת משה („הוא ישראל") באדר פועלת שהמזל דאדר עוזר להתגברות מזלם של ישראל („עכשיו אותו האיש נבלע מן הבולעין").

36) ועפ"ז יומתק שלידת משה היתה באדר ראשון, בשנה מעוברת (כנ"ל הערה 3).

37) ש„יתירה שנת החמה על שנת הלבנה קרוב מאחד עשר יום" (רמב"ם הל' קידוה"ח פ"א ה"ב. וראה שם פ"ו ה"ד. פ"י ה"א).

38) ערכין לא, א – במשנה. רמב"ם הל' שמיטה ויובל פי"ב ה"ה.

39) שהרי, בשנת החמה ישנם שס"ה ימים, ובשנת העיבור (שלימה, שחשון וכסלו מלאים) ישנם שפ"ה ימים – יתרון של עשרים יום, שנוסף על מילוי החסרון די"א יום, יש בו גם „מקדמה" לשנה הבאה (ראה מפרשי הרמב"ם הל' קידוה"ח שם).

40) רמב"ם ריש הל' קידוה"ח.

41) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.

42) נוסח קידוש לבנה (סנהדרין מב, א).

43) ל' הכתוב – איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.

44) ומרומז ב„(כפלים ל)תושי'" – ש„תושי'" קאי על התשת כח הסט"א כו' (תו"א יתרו סז, ב. ובכ"מ).

45) תניא פכ"ז.

46) ישעי' ל, כו.

47) פרש"י בראשית א, ז (מב"ר פ"ד, ו).

48) ב"ר שם.

49) בראשית א, טז. פרש"י שם, יד.

אדר ראשון, שלישי ורביעי, ג' וד': הצירוף דג' (שלישי) וד' (רביעי) הוא „גד"[50], שפירושו „מזל טוב"[51], שבזה מודגש עוד יותר הענין ד„בריא ותקיף מזלי"". וענין זה קשור עם לידת משה בשבעה באדר – כמרומז בצירוף המספרים ג' וד' יחדיו שעולים שבעה[52], היינו, שלידת משה בשבעה באדר פועלת התגברות המזל („בריא ותקיף מזלי"") בכל חודש אדר, שנכלל בב' הימים דראש חודש, ג' וד', „גד" „מזל טוב" (בריא ותקיף).

ה. ויש לבאר תוכן הענין דהתגברות מזלם של ישראל (מצד לידת משה) בחודש אדר – בעומק יותר:

„מזל" דישראל – קאי על שרש הנשמה למעלה, כידוע[53] שירידת הנשמה למטה להתלבש בגוף היא הארה מהנשמה בלבד, אבל עיקר הנשמה ומקורה נשאר למעלה, ונקראת „מזל" („אדם (ד)אית לי' מזלא"[54] ו„הכל תלוי במזל"[55]), מלשון „נוזל", שהוא המקור להיות נוזל ממנו ההשפעה ורוח חיים.

וזה שאמרו חז"ל[56] „אין מזל לישראל" – קאי על מזלות השרים וכוכבים אשר חלק לכל העמים[57], שישראל הם למעלה ממזלות אלו, אבל גם לישראל יש מזל, ואדרבה, המזל דישראל הוא נעלה יותר באין־ערוך משאר המזלות, כי, המזל שלהם הוא מבחי' „אַיִן" (ע"ד מ"ש[58] „והחכמה מאין תמצא"), אין שאינו מושג (ולכן יש בהם ענין המס"נ שלמעלה מהשכל).

וענין זה מודגש בלידת משה (בחודש אדר) שהיא גם הלידה דישראל („משה הוא ישראל") – כי, לידה קשורה עם עצם המציאות שלמעלה משם (שהרי בעת הלידה אינו נקרא בשם)[59], ורומז על עצם הנשמה שלמעלה מ„חמשה שמות (ש)נקראו לה"[60] (למעלה אפילו מ„יחידה" שגם היא „שם" לעצם הנשמה[61]), וזהו תוכן הענין דהתגברות מזלם של ישראל, עצם הנשמה, בחינת „אין" (בחודש אדר).

ועפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות דלידת משה לפורים (שהמן לא הי' יודע שבשבעה באדר נולד משה) – כי, „אנו רואים שכל הימים שהיו בנ"י בסכנה מפני גזירת המן . . היו כולם בבחי' מס"נ ממש[62] . . כי בכל שעה ושעה היו מוכנים למסור נפשם להריגה ולא לעבור דת ח"ו", „מסירת נפש על קדוש השם, שהרי אם רצו להמיר דתם לא הי' המן עושה להם כלום, שלא גזר אלא על היהודים, אלא שהם מסרו עצמן למות כל השנה כולה, ולא עלה להם מחשבת חוץ ח"ו"[63], והכח לזה הוא ע"י התגלות עצם הנשמה, שזהו תוכן הענין דלידת משה (בחודש

---

50) וגם „דג" – מזלו של חודש אדר (מזל דגים).

51) ויצא ל, יא ובפרש"י.

52) וי"ל שרומז על „שבעתיים כאור שבעת הימים".

53) לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.

54) שבת נג, ב. וש"נ.

55) זח"ג קלד, רע"א. קפט, ריש ע"ב.

56) שבת קנו, א.

57) כלשון הכתוב – ואתחנן ד, יט.

58) איוב כח, יב.

59) ראה לקו"ש חכ"ו ע' 205. וש"נ.

60) ב"ר פי"ד, ט. דב"ר פ"ב, לז.

61) ראה סה"מ תרצ"ו ס"ע 56. וש"נ.

62) ועל שם זה נקראים בכל המגילה „יהודים" – ע"ש ההודאה והמס"נ שמצד נקודת היהדות (ראה תו"א מג"א צז, א. צט, א. ובכ"מ).

63) תו"א שם צז, א. קכ, ד (בהוספות). ובכ"מ.

אדר[64], גילוי (לידה גם מלשון גילוי) העצם דישראל.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם בלשון חז"ל ש„אדר בריא ותקיף מזלי"" – שהמזל הוא באופן של חוזק ותוקף (ע"ד „וגבר ישראל"):

כיון שבאדר מתגבר מזלם של ישראל, בחינת „אין", עצם הנשמה – אזי מתגלה החוזק והתוקף („בריא[65] ותקיף") דעצם הנשמה („מזלי""), נקודת היהדות שבכאו"א מישראל, שיש בו החוזק והתוקף למסור נפשו על קדושת שמו ית'.

ולהוסיף, שענין זה מרומז גם בשמו של החודש – „אדר" – שפירושו תוקף וגבורה[66], כמארז"ל[67] „הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר[68] אדיר במרום ה'", „כלומר שאדר לשון קיום וחוזק ולכן נקרא אדר"[69], היינו, שבחודש זה מודגש החוזק והתוקף דישראל, שנקראו „אדירים", כמארז"ל[70] „אדירים אלו ישראל[71], שנאמר[72] ואדירי כל חפצי בם", „אדיר מלשון חוזק ואומץ . . להתחזק בעבודת בוראם"[73], כולל ובמיוחד „החוזק והאומץ למס"נ באחד שלמעלה מהשכל"[74].

ועפ"ז יש לבאר הפירוש (ע"ד הרמז) בדברי המדרש „אדר אין לו זכות ומזלו אין לו זכות" – שלאחרי הידיעה ש„באדר . . נולד משה", שמצד זה גובר מזלם של ישראל בחודש אדר, אזי מתגלה שבחינת „אין" (ה„מזל לישראל") הוא הזכות של אדר ומזלו[75].

ו. ויש להוסיף ולבאר השייכות דלידת משה לשבעה באדר דוקא:

שבעה באדר מורה על השלימות דחודש אדר – שבעה ימים רצופים שכוללים כל שבעת ימי השבוע, שבעת ימי בראשית, ימי הבנין (כללות העולם)[76], כפי שהם בחודש אדר, שבזה מרומז שהמעלה והשלימות דחודש אדר

---

64) ולכן נפל הגורל על חודש אדר, ו„על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור" (אסתר ט, כו), „הפור הוא הגורל" (שם ג, ז. ט, כד) – ש„גורל" רומז על עצם הנשמה, שהתקשרותה עם הקב"ה היא באופן שלמעלה מטעם ודעת, מסירת נפש, שהיתה בגלוי בימי הפורים (ראה תו"א שם קכא, א. קכג, ג ואילך. ובכ"מ).

65) וי"ל ע"ד הרמז – ש„בריא" הוא בר י"א: י"א – רומז על העצם דישראל שקשור עם בחי' „אחד עשר" ("א), „אנת הוא חד ולא בחושבן", „אחד" שלמעלה מעשר ספירות, מצד בחינת ה„יחידה", עצם הנשמה שלמעלה מעשר כחות. ו„בר" י"א – פירושו (כמו „בן חורין") שמציאותו היא המציאות די"א. ועוד י"ל, ש„בר" הוא מלשון גילוי (ראה חולין מג, ב. כש"ט הוספות ס"ד ואילך. וש"נ), היינו, שבחי' הי"א היא בגילוי.

66) לקוטי לוי"צ על פסוקים ומחז"ל ריש ע' צט.

67) ביצה טו, סע"ב.

68) תהלים צג, ד.

69) פרש"י ביצה שם.

70) מנחות נג, סע"א.

71) וי"ל ע"ד הרמז – ש„אדיר" אותיות י"א דר, שבחי' י"א (יחידה) היא באופן של דירה (בגלוי ובהתיישבות). וראה לקמן הערה 86.

72) תהלים טז, ג.

73) חדא"ג מהרש"א מנחות שם.

74) רשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) ס"ע שמא.

75) ועפ"ז יש לבאר הטעם שלא הזכיר הזכות דמזל דגים, כמ"ש „וידגו לרוב בקרב הארץ", „מה הדגים שבים מים מכסין עליהם ואין עין הרע שולטת בהם וכו"" – כיון שדגים קאי על העצם דישראל* שלמעלה מגדר של זכות, בחינת „אין".

76) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.

*) משא"כ בשאר החדשים – „זכות יוסף", „זכות פרץ וזרח", „זכות דניאל" וכיו"ב – מודגשת הזכות המיוחדת של צדיקים אלו, ולא העצם דישראל שהוא בכל ישראל בשוה.

("אדיר במרום ה'") נמשכת וחודרת ומתגלה בגדרי העולם.

ומרומז בשמו של החודש – "אדר" – א' דר, שרומז על המשכת וגילוי האל"ף (אלופו של עולם) בעולם להיות לו ית' דירה בתחתונים[77]. ובהדגשה יתירה בשבעה באדר – שרומז על עשיית הדירה (דר) לאלופו של עולם (א') בשבעת ימי הבנין.

וענין זה מודגש גם בלידת משה (בשבעה באדר) – כמארז"ל[78] ש"בשעה שנולד משה נתמלא הבית כולו אור", היינו, שלידת משה פעלה אור (גילוי אלקות) בכל הבית (גדרי העולם).

ומודגש עוד יותר בעבודתו ופעולתו במשך ימי חייו (שנכללים בלידתו בשבעה באדר) – שעל ידי פעולתו בהקמת המשכן נעשה עיקר ושלימות המשכת וגילוי אלקות בעולם, כדאיתא במדרש[79] "כשהגיע ר"ח ניסן וצוה הקב"ה להקים את המשכן, שלח להם ע"י משה מה אתם יראים (ש"היו ישראל אומרים הרי עשינו המשכן מתי תבוא השכינה ותשרה בתוך מעשה ידינו"), כבר באתי לגני אחותי כלה[80], א"ר ישמעאל ב"ר יוסי[81] לגן אין כתיב כאן אלא לגני, לגנוני, למקום שהוא עיקרי מתחילה, וכי עיקר שכינה אינה בתחתונים היתה (בתמי') . . כיון שחטא אדם נסתלקה השכינה לרקיע הראשון וכו' חטאו מצריים נסתלקה לרקיע השביעי, וכנגדן עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה מן העליונים לתחתונים . . אברהם הורידה מן השביעי לששי וכו' משה (שהוא השביעי, וכל[82] השביעין חביבין[83]) הורידה מן העליונים לתחתונים (עמד משה והורידה לארץ)".

ולהוסיף, שהתחלת הקמת המשכן (בשבעת ימי המילואים שהי' משה מקים את המשכן ומפרקו[84]) היתה בשבעת הימים האחרונים ("הכל הולך אחר החיתום"[85]) דחודש אדר (מכ"ג באדר עד לסיומו של חודש אדר)[84].

ויש לומר, שבהתחלת חודש אדר מודגש יותר התוקף ("אדיר") דהאל"ף (ראש והתחלת תיבת "אדר") שלמעלה מהעולם ("אדיר[86] במרום ה'"), ובהמשך החודש (ובעיקר בשבעה באדר שבו נולד משה) ועאכו"כ קרוב לסיומו (בשבוע האחרון שבו התחיל משה בהקמת המשכן) מודגשת יותר (הכוונה והתכלית ד)ההמשכה וההתגלות בעולם (א' דר, המשך וסיום תיבת "אדר") ע"י המשכן.

אבל, גם בסיומו של חודש אדר שבו התחילה הקמת המשכן, "העמידו משה למשכן ושמש בו ופרקו בכל יום" (במשך שבעת ימי המילואים), ו"לא שרתה בו שכינה"[87], היינו, שעדיין לא היתה ההמשכה וההתגלות בעולם למטה, אלא

---

77) אוה"ת תרומה ע' א'תקכו.

78) סוטה יב, א (וראה שם יג, רע"א).

79) במדב"ר פי"ג, ב. וראה שהש"ר פ"ה, א.

80) שה"ש ה, א.

81) ובשהש"ר שם: "אמר ר' מנחם חתני' דר' אלעזר בר אבונה בשם ר' שמעון בר' יוסנה" – דיש לומר, שרומז על שלימות הענין דהשראת השכינה למטה ע"י "גואל (ראשון הוא גואל) אחרון" ש"מנחם שמו" (סנהדרין צח, ב).

82) ויק"ר פכ"ט, יא.

83) רד"ה באתי לגני תש"י.

84) ספרי נשא ז, א. במדב"ר פי"ב, טו. ועוד.

85) ברכות יב, א.

86) ומרומז גם ב"אדיר", י"א (דר) – בחינת אחד עשר, "אנת הוא חד ולא בחושבן", שלמעלה מעשר ספירות שמהם נשתלשלו עשרה מאמרות שבהם נברא העולם.

87) פרש"י שמיני ט, כג.

באופן ד„אדיר במרום ה"", כיון שההמשכה והגילוי היא עדיין למעלה מהעולם[88].

ועיקר ההמשכה וההתגלות בעולם למטה ע"י הקמת המשכן באופן של קביעות והשראת השכינה בו – היתה בר"ח ניסן (יום השמיני[89] למילואים)[84], והמשכו בחנוכת המשכן ע"י י"ב נשיאי ישראל במשך י"ב הימים מר"ח ניסן עד י"ב בו („נשיא אחד ליום"[90]), שבזה מודגשת יותר המשכת וגילוי אלקות בגדרי העולם – י"ב צירופי שם הוי' (מלשון מהוה) שעל ידם נעשית התהוות הזמן, י"ב חדשי השנה, והתהוות המקום, י"ב גבולי אלכסון[91], היינו, שגם בגדרי העולם (י"ב) נמשכת ומתגלה דרגת האלקות שלמעלה מהעולם[92], שזהו ענינו של חודש ניסן, מלשון „נס"[93], ועד ל„נסי נסים"[94].

ז. ועד"ז בנוגע להתגברות המזל דישראל בחודש אדר, „אדר בריא מזלי"" – שקשור עם (לידת משה ב)שבעה באדר:

התגברות מזלם של ישראל בחודש אדר, „מזלי' בריא", היא, לא רק בנוגע לשורש הנשמה למעלה, בחינת ה„מזל", אלא גם ובעיקר בנוגע להמשכה וגילוי בהארת הנשמה שירדה למטה ונתלבשה בגוף, כמודגש גם בכך ש„מזל" הוא מלשון נוזל, שהוא המקור להיות נוזל ממנו ההשפעה ורוח חיים למטה (כנ"ל ס"ה), ובמילא, התגברות המזל בחודש אדר פועלת ההתגברות דבנ"י בהיותם למטה, נשמות בגופים, וגם בהתעסקותם בעניני העולם, כמודגש בענינו של שבעה באדר, שרומז על עשיית הדירה (דר) לאלופו של עולם (א') בשבעת ימי הבנין.

כלומר: אע"פ ש„מזל" קאי על עצם הנשמה, „אין" שאינו מושג, שהו"ע החוזק והתוקף (בריא ותקיף מזלי') דמס"נ שלמעלה מהשכל, מ"מ, אין זה באופן של יציאה מהעולם (מס"נ כפשוטה), אלא אדרבה, שהחוזק והתוקף דמס"נ נמשך ומתגלה בכל עניני העבודה בעולם לעשות לו ית' דירה בתחתונים – כמפורש בגמרא[22] „מאן דאית לי' דינא בהדי נכרי . . לימצי נפשי' באדר דבריא מזלי'", שהפעולה דהתגברות המזל („בריא מזלי'") היא (לא רק ביחס לעניני הנשמה, עניני התורה ומצוותי', אלא גם) בנוגע לעניני העולם, ועד למעמד ומצב ד„אית לי' דינא בהדי נכרי"[95].

---

88) ומודגש יותר בקביעות שנה זו, שד' אדר חל ביום השלישי בשבוע, ושלימותו ביום הש"ק שחל בי"א אדר – דיש לומר, שבזה מרומז שגם ההמשכה והגילוי בעולם (ד') היא עדיין למעלה מהעולם (י"א). וראה לקמן הערה 168 (באופן אחר).

89) ונקרא „יום השמיני" – להורות על המשכת וגילוי דרגת האלקות שלמעלה משבעת ימי ההיקף (שו"ת הרשב"א שם. כלי יקר ר"פ שמיני).

90) נשא ז, יא (וראה לקמן שוה"ג להערה 168).

91) ראה אוה"ת בראשית ו, סע"ב ואילך. ועוד.

92) ויש לומר, שענין זה מודגש יותר בגמר חנוכת המשכן בי"ב ניסן, לאחרי אחד עשר בו – שגם הדרגא הכי נעלית דאחד עשר („אנת הוא חד ולא בחושבן") בניסן („נסי נסים") נמשכת ומתגלה בגדרי העולם (ביום הי"ב, י"ב חדשים וי"ב גבולי אלכסון).

93) ראה פס"ז ולק"ט בא יב, ב.

94) ראה ברכות נז, רע"א ובפרש"י וחדא"ג מהרש"א שם.

95) ולהעיר, שבהשגחה פרטית הגיעה ידיעה בערב ש"ק זה ע"ד יהודי שזכה ב„דינא בהדי נכרי". ואף שמדובר במאורע של איש פרטי, מ"מ, מצד הציווי „ואהבת לרעך כמוך" (וכמודגש בסידורו של רבינו הזקן: „נכון לומר קודם

וכמודגש גם בימי הפורים – שהנס דפורים הוא שבטלה גזירת המן ולא היו צריכים למסור נפשם להריגה ח"ו כדי שלא לעבור על דת, ואדרבה: „ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם"[96], „כי נפל פחד היהודים עליהם"[97], ובמילא, היו יכולים להמשיך לעסוק בקיום התומ"צ מתוך רווחה – „אורה ושמחה וששון ויקר"[98] (הן כפשוטו, והן כדרשת חז"ל[99]), „שמחה[100] ומשתה ויום טוב"[101] – בכל קכ"ז מדינות המלך, ובמעמד ומצב ש„מרדכי היהודי משנה למלך אחשורוש"[102].

אבל אעפ"כ, נס פורים שבחודש אדר הוא באופן ש„אכתי עבדי אחשורוש אנן"[103], היינו, שגם לאחרי גאולת פורים נמצאים בנ"י בגלות [ולא עוד אלא שלאח"ז הי' חורבן בית שני וארכיות הגלות המר והקשה הזה, עם כל הגזירות ושמדות, רח"ל היל"ת, לא תקום פעמיים צרה[104], שהיו במשך הדורות עד לדור אחרון זה, שרבבות מישראל מסרו נפשם על קדושת השם], שנמצאים במעמד ומצב שיש צורך בחוזק ותוקף דעצם הנשמה („בריא ותקיף מזלי'") למס"נ באחד – תנועה של עלי' למעלה מהעולם („אדיר במרום ה'", א' ד„אדר").

ועיקר ושלימות ההמשכה והגילוי למטה בעולם – ע"י בנין ביהמ"ק השלישי („מקדש אדנ-י כוננו ידיך"[105] בגאולה השלישית („ביום השלישי יקימנו ונחי' לפניו"[106]), בית נצחי[107], וגאולה נצחית שאין אחרי' גלות[108] – שייך לחודש ניסן, „בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, שנאמר[109] כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"[110], ובו „הוקם המשכן" (שכולל גם ביהמ"ק השלישי[111] ושרתה השכינה (כנ"ל ס"ו).

ח. ע"פ האמור לעיל יש לבאר הקשר והשייכות דשבעה באדר לפרשת תצוה – שענינו של שבעה באדר (לידת משה, „הוא ישראל", והתגברות מזלם של

התפלה הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת לרעך כמוך"), ה"ז שייך גם לכל בנ"י, הן בנוגע להשתתפות בשמחתו, והן בנוגע להוספה* בהצלחת בנ"י בעניני העולם בחודש אדר ד„בריא מזלי'", מתוך הרחבה ועשירות, באופן ד„ויגבה לבו בדרכי ה'" (דברי הימים־ב יז, ו. וראה לקו"ש חכ"ב ע' 159 ואילך. וש"נ).

96) אסתר ט, א.

97) שם ח, יז.

98) שם, טז.

99) מגילה טז, ב.

100) אסתר ט, יט.

101) ובענין זה מודגשת המעלה דפורים לגבי יום הכפורים („כפורים", כמו פורים (תקו"ז תכ"א – נז, ב)) – ששניהם קשורים עם בחי' הגורל, עצם הנשמה, מ"מ, יש מעלה יתירה בפורים שבחי' הגורל נמשכת ומתגלה למטה בעניני הגוף, „שמחה ומשתה ויום טוב", משא"כ ביום הכפורים שצ"ל „ועניתם את נפשותיכם" (אחרי טז, לא. וראה תו"א מג"א צה, סע"ד ואילך. ובכ"מ).

102) אסתר בסופו.

---

*) וע"פ מארז"ל (יומא פג, ב) „דייק בשמא" – שמו יוסף, לשון הוספה, ושייך לכל בנ"י, שנקראים ע"ש יוסף (פרש"י תהלים פ, ב. ועוד).

103) מגילה יד, א.

104) לשון הכתוב – נחום א, ט. וראה לקו"ש חכ"ג ע' 306 הערה 55 ובשוה"ג שם. וש"נ.

105) בשלח טו, יז ובפרש"י.

106) הושע ו, ב ובפרש"י.

107) ראה זח"א כח, א.

108) מכילתא בשלח טו, א. ועוד.

109) מיכה ז, טו.

110) ר"ה יא, רע"א. שמו"ר פט"ו, יא.

111) ומודגש ביותר בהנצחיות דהמשכן (ראה סוטה ט, סע"א) – מעין ודוגמת הנצחיות דביהמ"ק השלישי.

ישראל, „בריא ותקיף מזלי'", התוקף והחוזק דעצם הנשמה למס"נ באחד) מרומז בהתחלת פרשת תצוה – „ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור להעלות נר תמיד":

„אתה" – קאי על העצמות דמשה (עצם הנשמה, „מזל") שלמעלה משם, והוא"ו ד„ואתה" – מורה על ההמשכה (שמרומזת בציור דאות וא"ו[112]) מהעצמות („מזל") דמשה להיות „תצוה את בני ישראל", באופן של צוותא וחיבור (תצוה מלשון צוותא[113]) עם בנ"י, להיות התגברות מזלם של ישראל, „בריא ותקיף מזלי'", שיתגלה אצלם החוזק והתוקף דעצם הנשמה.

(ועי"ז) „ויקחו אליך[114] שמן זית זך כתית למאור" – שרומז על ענין המס"נ, כמארז"ל[115] ש„הזית מסר נפשו על קדושת הקב"ה", וזהו"ע „כתית למאור", כמארז"ל „נמשלו ישראל לזית . . (ש)אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתיתה"[116], „כך ישראל באים עכו"ם וחובטין אותם ממקום למקום כו'"[117], היינו, שע"י צער ויסורי הגלות מתגלה החוזק והתוקף[118] דעצם הנשמה, שזהו"ע „שמן גו' זך גו' למאור": „שמן", ש„אפילו[117] אתה מערבו בכל המשקין שבעולם הוא נתון למעלה מהן"[119], „זך", בלי שמרים, „למאור", שלמעלה מ„אור".

(וכל זה כדי) „להעלות נר תמיד" – „כשם שהשמן מאיר כך ביהמ"ק מאיר לכל העולם שנאמר[120] והלכו גוים לאורך, לכן נקראו אבותינו זית רענן שהם מאירים לכל"[117], היינו, שתכלית הכוונה היא (לא בענין המס"נ באופן של יציאה מהעולם, אלא אדרבה) שמציאותם של משה וישראל („ואתה תצוה את בני ישראל"), עצם הנשמה („שמן גו' זך גו' למאור"), תומשך ותתגלה ותאיר בעולם – כמודגש בלידת משה בשבעה באדר, שהתגברות המזל (עצם הנשמה) דמשה וישראל הוא באופן שנמשך ומתגלה בשבעת ימי הבנין (כנ"ל ס"ו־ז).

ועד"ז בסיום הפרשה[121]: „ועשית מזבח מקטר קטורת וגו' והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערבים יקטירנה" – שענין הקטורת, שמורה על התקשרות והתחברות דעצם הנשמה עם הקב"ה באופן ש„בחד קטירא אתקטרנא", נמשך ומתגלה ומאיר בעולם, ע"י הנרות[123].

ט. עפ"ז יש לבאר גם ב' הטעמים

---

112) ראה לקו"ת מטות פה, רע"ד. ובכ"מ.

113) תו"א פרשתנו פב, א. ובכ"מ.

114) „תיבת אליך מיותר, ודורש שענין הזית מרמז על ישראל, ומשה הוא ישראל, וזהו אליך" (פי' מהרז"ו לשמו"ר ריש פרשתנו).

115) כ"ה באוה"ת פרשתנו ע' א'תקעה – מרבות פ' אמור ס"פ (ל"א), ש„פירשו שם שהזית מסר נפשו כו'" (אוה"ת שם ע' א'תקמז).

116) מנחות נג, סע"ב.

117) שמו"ר ריש פרשתנו.

118) וראה מנחות שם: „מה זית אין עליו נושרין אף ישראל אין להם בטילה עולמית" – תוקף נצחי.

119) ודוגמתו בזית – שאין בו הרכבה (ירושלמי כלאים פ"א ה"ז. מדרש תהלים קכח, ג).

120) ישעי' ס, ג.

121) להעיר גם מב' הפירושים ברש"י על הפסוק (פרשתנו כט, מג) „ונקדש בכבודי": (א) „ונקדש המשכן בכבודי שתשרה שכינתי בו", (ב) „אל תקרי בכבודי אלא במכובדים שלי, כאן רמז לו מיתת בני אהרן כו'" (ענין המס"נ, „בקרבתם לפני ה' וימותו").

122) ל, א ואילך.

123) ראה בארוכה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 410 (לקמן ע' 346) ואילך.

שבפרשת תצוה לא נתפרש שמו של משה (מיתת משה בשבעה באדר, ואמירתו „מחני נא מספרך") ושייכותם זל"ז:

הטעם שלא נתפרש שמו של משה בפרשת תצוה בגלל סמיכותה לשבעה באדר, הוא, לא רק בגלל שבשבעה באדר מת משה (שמרומז בסילוק שמו מהפרשה) אלא גם ובעיקר בגלל שבשבעה באדר נולד משה („כדאי הלידה שתכפר על המיתה") – כי, לידת משה (בשבעה באדר) קאי על התגלות עצם מציאותו שלמעלה משם, שלכן אינו נקרא בשם משה (שבכל הפרשה לא נזכר שמו), אלא „ואתה", „מהות עצמותך"[124], ועד ל„אתה" האמיתי, עצמותו ומהותו ית[125].

וכיון שלידת משה (העצמות שלו שלמעלה משם) בשבעה באדר קשורה עם כל בנ"י („משה הוא ישראל"), שגובר מזלם (עצם הנשמה) של ישראל [וכמודגש בהתחלת הפרשה שה„אתה" (העצמות דמשה, ועד לעצמותו ומהותו ית') הוא באופן של המשכה („ואתה") ועד לצוותא וחיבור („תצוה") עם העצמות דבנ"י („שמן זית זך")] – לכן, מרומזת בפרשה שקורין בסמיכות לשבעה באדר המסירת־נפש של משה עבור בנ"י[126] (העצמות שלהם שלמעלה מהתורה) באמרו „מחני נא מספרך", עי"ז שלא נזכר שמו, אלא „ואתה", העצמות שלו שלמעלה משם[127] – שענין זה מודגש בגלוי בשבעה באדר שבו נולד משה, התגלות העצמות דמשה והעצמות דישראל כפי שהם חד עם עצמותו ית'.

ועפ"ז מובן שגם הטעם דאמירת „מחני נא מספרך" שייך לתוכן ענינו של שבעה באדר[128] (שקורין בסמיכות לפרשת תצוה) – יום שנולד משה, העצמות שלו, הקשורה עם העצמות דישראל, שזוהי הסיבה להמס"נ שלו עבור בנ"י באמירת „מחני נא מספרך", וכתוצאה מזה לא נזכר שמו בפרשת תצוה (שקורין בסמיכות ליום לידתו)[129], אלא אדרבה: „ואתה", העצמות שלו שלמעלה משם.

*

י. האמור לעיל ע"ד הנקודה המשותפת דלידת משה (בשבעה באדר) ופרשת תצוה, שבשניהם מודגש העצם דישראל שיש בהם החוזק והתוקף למסור נפשם על קדושת שמו ית' – מודגש ביותר בענין שהזמן גרמא, שבימים האחרונים הי' בשכונה זו מאורע של קידוש השם ברבים ע"י אשה מישראל[130].

ובהקדמה – ש„אין גו' אתנו יודע עד

---

124) כלי יקר ריש פרשתנו.

125) ראה סד"ה זאת תורת הבית תרפ"ט. לקו"ש חכ"א ע' 178. וש"נ.

126) ויש לומר, שענין זה מרומז ב„ואתה תצוה) את (בני ישראל)" – שהצוותא וחיבור דמשה עם ישראל היא באופן שמשה טפל („את הטפל") לישראל.

127) ראה לקו"ש שם ע' 175 ואילך.

128) ולא כפי שנראה בפשטות שענין ד„מחני נא מספרך" כשלעצמו יכול להתקיים בפרשה אחרת (ואדרבה: מתאים יותר שיתקיים בפרשה שלאחרי אמירת „מחני נא מספרך"), אלא שמצד צירוף טעם אחר (מיתת משה בשבעה באדר) נקבע בפרשת תצוה.

129) ועפ"ז יומתק שהקיום ד„מחני נא מספרך" שאמר משה בפרשת תשא נרמז בפרשת תצוה שלפנ"ז – כיון שבתיבת „ואתה (תצוה)" (שבה נתקיימה אמירתו „מחני נא מספרך") מודגשת גם הסיבה שכתוצאה ממנה באה לאח"ז אמירת „מחני נא מספרך" (מצד ההתקשרות העצמית דמשה וישראל).

130) מרת פעשא לאה בת ר' שרגא פייבל הלוי לאפיין הי"ד שנהרגה על קידוש השם ביום ה' פ' תרומה, ב' אדר ראשון, וסיום ה„שבעה" ביום ה' פ' תצוה, ט' אדר ראשון (המו"ל).

מה"[131], אף אחד מאתנו אינו מבין (ואינו יכול להבין) כלל וכלל פשר הדברים, למה עשה ה' ככה?!... ועאכו"כ כשמדובר באשה צעירה, אמא לילדים קטנים שצריכים לאמם ויתגעגעו אחרי'... אלא שאין להאריך בענינים של טענות ומענות כלפי הקב"ה, ובלשון הכתוב „ברוב דברים וגו'"[132], „על כן יהיו דבריך מעטים"[133].

ואעפ"כ, יש להדגיש את גודל הענין דקידוש השם ברבים שבמאורע זה, ועוד ועיקר, לזעזע להקב"ה על אריכות הגלות, „עד מתי"... ולבקש ולדרוש ולעשות כל מה שאפשר שתיכף ומיד תבוא הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יקויים היעוד „הקיצו ורננו שוכני עפר"[134], ומתחיל מצדיקים שקמים לתחי' מיד[135], וביניהם ובתחילתם האשה צדקנית שנהרגה על קידוש השם, שתיכף ומיד תיפגש נשמה בגוף עם משפחתה וילדי', ותמשיך לחנכם ולגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים, מתוך שמחה וטוב לבב.

יא. ולכל לראש – גודל הענין דקידוש השם ברבים שבמאורע זה:

ידוע המבואר בדברי חז"ל בכו"כ מקומות[136] ע"ד גודל העילוי וההפלאה והזכות והשכר דקידוש השם, ובפרט קידוש השם ברבים, ובהדגשה יתירה בקידוש השם ברבים בשכונה זו, שבה נמצא בית הכנסת ובית המדרש ובית מעשים טובים, בית משולש, דכ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו[137], שעל זה נעשה קידוש השם ברבים ביתר שאת וביתר עוז.

ויש להוסיף בגודל העילוי וההפלאה דקידוש השם – שמצינו[138] אצל הבית יוסף שמצד גודל מעלתו ומדרגתו הי' ראוי שהקב"ה יזכה אותו למסור נפשו על קדושת השם, אלא שאח"כ היתה סיבה (ענין שלא הי' מתאים לפי־ערך מעמדו ומצבו) שבגללה נענש ולא זכה לכך, ונחשב זה לעונש, אף שלאח"ז זכה לחבר את ה„שולחן־ערוך" ולהיות מורה־הוראה לכל בנ"י עד סוף כל הדורות[139] – שמזה מובן שהזכות דחיבור ה„שולחן־ערוך" אינה מגעת לגודל הזכות דמסירת נפש על קידוש השם!

ולהעיר מהשייכות לאמירת משה „מחני נא מספרך" – שבזה מודגש שהמס"נ של משה רבינו בשביל ישראל היא למעלה ממציאותו של משה כפי שקשור עם התורה, שלכן מוותר משה רבינו על הזכות להיות כתוב בתורה (באמרו „מחני נא מספרך", „מכל התורה כולה"[140]) בגלל המס"נ בשביל ישראל (כשם שהזכות דחיבור השו"ע אינה מגעת

131) תהלים עד, ט.
132) משלי יו"ד, יט.
133) קהלת ה, א.
134) ישעי' כו, יט.
135) ראה זח"א קמ, א.
136) ולדוגמא: „אין אדם יכול לעמוד במחיצתן" (פסחים נ, א). וראה בארוכה (במעלת מס"נ על קדה"ש לגבי כל התורה) שער האמונה לאדהאמ"צ בתחלתו. ספר הליקוטים דא"ח להצ"צ ערך מס"נ (ע' תתצ ואילך). וש"נ.
137) ראה ד"ה ואתה תצוה תשמ"א ס"ח (סה"מ מלוקט ח"ו ע' קלד), שגילוי והתעוררות כח המס"נ בישראל נעשה ע"י אתפשטותא דמשה שבזמן הגלות, נשיא הדור.
138) מגיד מישרים ריש פרשתנו. וראה בכ"ז – לקו"ש שם ע' 176 ואילך, ובהערות שם. וש"נ.
139) ואף שישנם גם הפסקי־דינים שבהגהות הרמ"א – ה"ה בדוגמת ה„מפה" שעל גבי השולחן־ערוך, והשולחן־ערוך עצמו הוא חיבורו של הבית־יוסף.
140) פרש"י עה"פ.

לגודל הזכות דמסירת נפש על קידוש השם).

ונוסף על גודל העילוי וההפלאה דקידוש השם ברבים שבכללות הענין דמסירת נפש, ה"ז בהדגשה יתירה במסירת נפש של אשה צעירה אמא לילדים קטנים – כי, מלבד מסירת נפשה, ה"ה "מוסרת" גם את ילדי' הקטנים, בכך שעוזבת ומפקירה אותם לבדם (בידעה גודל הגעגועים של הילדים אלי'), ומשאירה את גידולם וחינוכם לאחרים, ויתירה מזה, שמסירת ילדי' היא מס"נ גדולה יותר ביתר שאת וביתר עוז מהמס"נ שלה, ובמילא ה"ז מסירת נפש למעלה ממסירת נפש!

יב. אבל לאחרי כל העילויים וההפלאות שבקידוש השם ברבים, כיון שכבר יצאו י"ח ("די והותר") מסירת נפש על קידוש השם ע"י הגזירות ושמדות שהיו במשך הגלות המר והארוך, עד לדורנו זה – זועקים בנ"י להקב"ה: "עד מתי"?!... היתכן שלאחרי אריכות הגלות המר זקוקים עדיין למסירת נפש על קידוש השם של אשה צעירה אמא לילדים קטנים?!...

גם אם רצונו של הקב"ה ב"נחת רוח" ממסירת נפש – הרי, נוסף לכך שכבר יצאו י"ח מס"נ במשך כל הדורות שלפנ"ז, מספיקה המסירת נפש של בנ"י בכך שנמצאים עוד רגע אחד בגלות!

בנ"י נמצאים כבר בגלות יותר מאלף ותשע מאות שנה ומשיח צדקנו עדיין לא בא!... כבר סיימו כל עניני העבודה דזמן הגלות, וכבר נעשו כל הפעולות בכל האופנים האפשריים (כולל ובמיוחד ע"י השמחה בחודש אדר במשך ששים יום), ולא יודעים מה ניתן לעשות עוד, ואעפ"כ, עובר עוד שבוע, עוד יום ועוד רגע, ועדיין לא באה הגאולה האמיתית והשלימה בפועל ממש! ולא עוד אלא שניתוסף מאורע הכי חמור שיכול להיות בזמן הגלות – שאשה בישראל ואם לילדים קטנים צריכה למסור נפשה על קידוש השם!

לא נותר לנו אלא להתנחם בכך שמאורע זה הוא המאורע האחרון של מסירת נפש על קידוש השם, ועוד ועיקר, שבזכותה של האשה הצדקנית שמסרה נפשה על קדושת השם, ביחד עם זכותן של נשי ישראל הצדקניות שבכל הדורות, עד לנשי ישראל הצדקניות נשמות בגוף בריא שבדורנו זה, זוכים תיכף ומיד ממש להגאולה האמיתית והשלימה, "כימי צאתך מארץ מצרים", ש"בשכר נשים צדקניות שהיו באותו הדור נגאלו ישראל ממצרים"[141], ועד"ז בהגאולה העתידה לבוא תיכף ומיד ממש, "בשכר נשים צדקניות שיש בדור"[142].

ואז יהי' אמיתת ושלימות הענין דקידוש השם – שהרי כללות ענין הגלות הוא היפך קידוש השם, כמפורש בקרא[143] "שמי הגדול המחולל בגוים", "ומהו החילול, באמור אויביהם עליהם עם ה' אלה ומארצו יצאו ולא הי' יכולת בידו להציל את עמו ואת ארצו"[144], וקידוש שמו ית' נעשה ע"י הגאולה, כהמשך הכתוב[145] "וקדשתי את שמי הגדול גו' וידעו הגוים כי אני ה' . . בהקדשי בכם לעיניכם (עי"ז ש)ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם", "והתגדלתי[146]

141) סוטה יא, ריש ע"ב.
142) יל"ש רות רמז תרו בסופו.
143) יחזקאל לו, כג.
144) פרש"י שם, כ.
145) שם, כג-כד.
146) שם לח, כג.

והתקדשתי[147] ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני ה'".

*

יג. ההוראה מהאמור לעיל בנוגע לעבודה בפועל:

בבואנו משבעה באדר שחל בפרשת תצוה, שבשניהם מודגשת התגברות מזלם של ישראל, החוזק והתוקף דעצם הנשמה ("ואתה") כפי שנמשך ומתגלה בעבודתם ופעולתם בעניני העולם (לא מס"נ ויציאה מהעולם ח"ו וח"ו, אלא נשמות בגופים לאורך ימים ושנים בריאות וטובות), יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז, ובתגבורת החיות, בכל מעשינו ועבודתינו בלימוד התורה וקיום המצוות, כולל ובמיוחד בהפצת התורה והיהדות והפצת המעיינות חוצה, כדי להביא בפועל ובגילוי את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז תהי' שלימות ההתגלות דהעצם דישראל, ישראל וקוב"ה כולא חד[148], בכל העולם כולו, שנעשה דירה לו ית' בתחתונים.

בסגנון אחר קצת: העבודה דחודש אדר ש"בריא ותקיף מזלי'" היא להביא בפועל ובגלוי את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שנקרא "אדיר" ("והי' אדירו ממנו"[149]), שאז יתגלה בכל העולם כולו מזלם של ישראל, שנקראו "אדירים", ביחד עם שלימות הגילוי ד"אדיר במרום ה'" בכל העולם כולו, שנעשה דירה לו ית'.

יד. ויומתק יותר – שהפרשיות שקורין בתורה בחודש אדר (ובשנה זו, בשני חדשי אדר) קשורות עם עשיית המשכן, ששלימותו בבנין ביהמ"ק השלישי, שממנו אורה יוצאה לכל העולם[150], ועד שהעולם כולו נעשה דירה לו ית', כמו בית המקדש:

תרומה ותצוה – שבהם מדובר אודות הציווי דמלאכת המשכן, בגדי כהונה והחינוך דימי המילואים (כולל ובמיוחד ההקדמה ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"[151], והסך־הכל ד"ונקדש בכבודי . . לשכני בתוכם"[152]).

כי תשא – "כי תשא את ראש בני ישראל"[153], שרומז על תכלית השלימות בהעלי' דבנ"י, נשיאת ראש, שתהי' בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו (לאחרי גודל הירידה דהחורבן והגלות).

ויקהל פקודי – קיום הציווי דמלאכת המשכן ובגדי כהונה ועד להקמת המשכן במעשה בפועל, ובזה מרומזת גם השלימות דביהמ"ק השלישי – "פקודי המשכן משכן העדות", "רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין"[154], בדוגמת "משכון" שחוזר לבעליו בשלימות, כיון שביהמ"ק השלישי הוא גם משולש, שתהי' בו גם השלימות דבית ראשון ודבית שני (ודהמשכן)[155], ואז תהי' גם

147) להעיר מהשייכות לאמירת קדיש (טואו"ח ר"ס נו) אחר נפטר. – ויש לומר, שענין זה מודגש ביותר באמירת קדיש אחר המוסר נפשו על קידוש שמו ית', שעל ידו נתקיים "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (אמור כב, לב), "מסור עצמך למיתה להקדיש את שמי" (פס"ז עה"פ. וראה בארוכה לקו"ש חכ"ז ע' 167 ואילך. וש"נ).

148) ראה זח"ג עג, א.

149) ירמי' ל, כא. וראה סנהדרין צח, סע"ב.

150) ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.

151) כה, ח.

152) כט, מג־מו.

153) ל, יב.

154) לח, כא ובפרש"י.

155) ראה זח"ג רכא, א. וראה לקו"ש חכ"א ע' 262. וש"נ.

ההקהלה דכל בנ"י ע"י „גואל ראשון הוא גואל אחרון"[156] („ויקהל משה את כל עדת בני ישראל"[157], והמנין העשיר[158] („פקודי") דכל בנ"י.

ויקרא – „ויקרא אל משה וידבר ה' אליו גו'"[159] – הקריאה (גילוי) והדיבור דהקב"ה לכאו"א מישראל באופן ש„כולם ידעו אותי"[160].

צו – „אין צו אלא לשון זירוז מיד"[161] – שתיכף ומיד ממש נעשים כל פרטי הענינים שבפרשת צו ע"ד החינוך דשבעת ימי המילואים (שהתחלתם בכ"ג אדר).

ושמיני – יום השמיני למילואים, שבו נתקיימה תפלת משה ואהרן „ויהי נועם ה' אלקינו עלינו[162], יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם"[163].

ויש לומר, שבשנת העיבור מודגשת השלימות דחודש אדר לגבי שאר חדשי השנה גם בפרשיות שקורין בתורה[164] – שגם קריאת פרשת שמיני שבה מדובר אודות השראת השכינה ביום השמיני למילואים, ר"ח ניסן, היא בחודש אדר, היינו, שכבר בחודש אדר מודגשת השלימות דא' דר, דירה לו ית' בתחתונים.

טו. ויה"ר – והוא העיקר – שלא יצטרכו להמתין ב' חדשים עד לחודש ניסן, ש„בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל", כיון שבהתחלת חודש אדר ראשון, ובפרט משבעה באדר, ושלימותו ביום הש"ק אחד עשר באדר, תהי' הגאולה האמיתית והשלימה ובנין ביהמ"ק השלישי וחנוכתו בפועל ממש.

ולהוסיף, שבשנת העיבור שישנם ב' חדשי אדר, ששים יום, ניתוסף עוד יותר בהתשוקה והגעגועים לחודש ניסן (שבו נגאלו ובו עתידין להגאל) במשך ששים יום, שעי"ז ממהרים ומזרזים עוד יותר הגילוי דעניני חודש ניסן עוד בהתחלת חודש אדר.

ובכל זה ניתוסף עילוי מיוחד בשנה זו – שבאחד עשר בניסן מסתיימת שנת הצד"ק הקשורה עם מזמור צד"ק (שבא לאחרי מזמור פ"ט שבו נאמר „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו"[165], עד לסיום וחותם המזמור „ברוך ה' לעולם אמן ואמן"), שסיומו וחותמו ב„ויהי נועם גו' ומעשה ידינו כוננהו"[162], שקאי בשלימות השראת השכינה בביהמ"ק השלישי[166], ע"י גמר ושלימות מעשינו ועבודתינו בדור זה, דור השביעי[167], שבו נשלמת פעולתו של משה רבינו („גואל ראשון הוא גואל אחרון") בהמשכת וגילוי אלקות בעולם, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

וכן תהי' לנו – שבאחד עשר באדר (ששים יום לפני אחד עשר בניסן) יושלם כבר הענין דאחד עשר בניסן[168], „ביום

---

156) ראה שמו"ר פ"ב, ד. לקו"ש חי"א ע' 8 ואילך. וש"נ.
157) לה, א.
158) תנחומא תשא ט. ועוד.
159) א, א.
160) ירמי' לא, לג.
161) פרש"י ו, ב.
162) תהלים צ, יז.
163) פרש"י ט, כג.
164) נוסף על המבואר לעיל בסעיף ד'.
165) פסוק כא.
166) מדרש תהלים עה"פ.
167) ראה ד"ה באתי לגני דשנת תשי"א (סה"מ מלוקט ח"א בתחלתו).
168) ונתינת כח מיוחדת בקביעות שנה זו שבאחד עשר באדר (שחל בשבת) נעשית השלימות דשבעה באדר – שהשלימות דאחד עשר

עשתי עשר יום נשיא לבני אשר"[169], „מאשר שמנה לחמו"[170], „וטובל בשמן רגלו"[171] – כמודגש בהתחלת פרשת תצוה: „ויקחו אליך שמן זית זך"[172], וכן בהתחלת פרשת תשא (שמתחילין לקרוא במנחת ש"ק פ' תשא) שבה מדובר אודות שמן המשחה[173] – „מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו", שזהו עיקר ושלימות הענין ד„כי תשא את ראש בני ישראל", ע"י המשיחה של „ראש בני ישראל" (משה רבינו, גואל ראשון הוא גואל אחרון) למלך המשיח, שיבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, תיכף ומיד ממש.

נמשכת ומתגלה בשבעת* ימי הבנין (גדרי העולם), שגם בחודש אדר (שמצ"ע הוא למעלה מהעולם (כנ"ל ס"ו ובהערה 88)) נעשית כבר השלימות שבחודש ניסן.

169) נשא ז, עב.

170) ויחי מט, כ.

171) ברכה לג, כד.

*) ולהעיר ע"ד הרמז שמאמר המדרש (שבהערה 23) ע"ד מזלו של חודש אדר הוא בפרשה ז' פיסקא י"א, וכן „נשיא אחד ליום" שנאמר בחנוכת המשכן בחודש ניסן הוא בפרק ז' פסוק י"א – דיש לומר, שבזה מרומז שגם בחודש אדר יכולה להיות המשכת וגילוי בחי' י"א בז', כמו בחודש ניסן.

172) וראה ויק"ר פל"א, יא: „בזכות להעלות נר תמיד אתם זוכים להקביל פני נרו של מלך המשיח".

173) ל, כב ואילך.

משיחות ש"פ תצוה, י"א אד"ר ה'תשנ"ב

א. בהתחלת וסיום פרשת תצוה מדובר אודות הדלקת נרות המנורה:

בהתחלת הפרשה – „ויקחו אליך שמן זית זך גו' להעלות נר תמיד", „באוהל מועד גו' יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בוקר גו'"[1]. ובסיום הפרשה – „בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות גו' ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים"[2].

ועיקר החידוש שבסיום הפרשה – שהדלקת הנרות קשורה עם הקטורת[3]: „ועשית מזבח מקטר קטורת וגו'"[4], „והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות יקטירנה"[2], היינו, שהקטרת הקטורת היא בזמן הטבת[5] והעלאת הנרות („בעידן הטבה תהא מקטר קטורת", „בעידן הדלקה תהא מקטר קטורת"[6]).

ויתירה מזה – שהקטורת היא באמצע הטבת הנרות:

לדעת חכמים[7] – „לא ייטיב את הנרות (שבע נרות, אלא רק חמש) ואח"כ יקטיר אלא יקטיר (באמצע) ואח"כ ייטיב (יגמור הטבת שתים)", היינו, שמפסיקין בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות בקטורת (דלא כדעת אבא שאול ש„מטיב (כולן) ואח"כ מקטיר . . דכתיב בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות והדר יקטירנה"[8], ומפסיקין בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות בזריקת דם התמיד).

---

1) כז, כ־כא.

2) ל, ז־ח.

3) ראה תנחומא פרשתנו טו (בתחלתו): „זהו שאמר הכתוב (משלי כז, ט) שמן וקטורת ישמח לב כו'". ובזהר (ח"א רל, רע"א. ח"ג יא, א. קנ, רע"א) מפרש שפסוק זה הוא ע"ד מ"ש בפרשתנו „והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה", היינו, ש„שמן וקטורת" קאי על עבודת הקטורת בזמן הטבת והדלקת הנרות (בשמן*), בבוקר ובין הערביים**. וראה בחיי ריש פרשתנו: „במדרש*** שמן וקטורת ישמח לב, שמן המנורה שהי' מתקרב**** בזמן הקטורת, שנאמר ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה".

4) ל, א.

---

*) אף שבתנחומא מפרש „שמן זה כ"ג שנמשח בשמן המשחה".

**) להעיר, שלשיטת הזהר (ח"ג פח, סע"ב. קפג, א) גם הדלקת הנרות היא ב' פעמים ביום, בבוקר ובין הערביים, כמו הקטורת (כשיטת הרמב"ם – לקמן הערה 11).

***) וי"ל שכוונתו לזהר (ולא לתנחומא שמפרש „שמן זה כ"ג") שמפרש „שמן" על הנרות.

****) ע"ד לשון הזהר (ח"ג יא, א) „קטורת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב" (וראה לקמן הערה 74).

---

5) פרטי הדעות בפירוש הטבת הנרות (דישון המנורה, נתינת פתילה ושמן חדשים, או הדלקת המנורה), זמנה וכו' – נסמנו באנציק' תלמודית בערכו (וראה שם גם ערך הדלקת הנרות).

6) יומא טו, א.

7) שם יד, ב. וראה גם ירושלמי שם פ"ב סוף ה"א (ובמראה פנים שם, ש„לא צריך לפרש דר"י ור"ל דהכא פליגי בפלוגתא דאבא שאול ורבנן בענין הפסקה בין הטבת הנרות, אלא דכ"ע כרבנן ס"ל, ולר"י נמי בקטורת מפסיק להו כו'", עיי"ש).

8) ולהעיר, שבין הערביים מודה אבא שאול לחכמים ש„בעידן הדלקה תהא מקטר קטורת", ד„שאני התם דכתיב אותו", „יערוך אותו גו' מערב עד בוקר", „אותו מערב עד בוקר ולא אחר מערב עד בוקר", „אין לך עבודת יום כשירה אחר הדלקתן" (יומא טו, א ובפרש"י. פסחים נט, א ובפרש"י. וראה אוה"ת חנוכה רפ, ב).

והלכה כחכמים[9] – כפס"ד הרמב"ם[10] „אחר שזורקין את הדם (דהתמיד) מטיב זה שבהיכל חמש נרות ויוצאין שניהם מן ההיכל . . ואח"כ מפיסין . . וזוכה בקטורת מי שזכה ונכנס ומקטיר, ואח"כ נכנס זה שזכה בדישון המנורה ומטיב שתי הנרות"[11].

ויש לבאר תוכן ענינם של הקטורת והדלקת הנרות ושייכותם זל"ז בעבודת האדם[12] – כידוע שכל הענינים שבמשכן ובמקדש ישנם בעבודת האדם בכל יום ויום במשכן ומקדש שבו (כמ"ש[13] „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", „בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כאו"א"[14]).

וכמודגש באמירתנו („ונשלמה פרים שפתינו"[15]) בהתחלת התפלה: פרשת תרומת הדשן, פרשת התמיד, ופרשת הקטורת, ועד ל„אביי הוה מסדר סדר המערכה כו'".

ובהדגשה יתירה בפרשת הקטורת – שמלבד אמירת הפרשה בתושב"כ (כבפרשיות דתרומת הדשן ודהתמיד), דפרשת תשא[16]: „קח לך סמים גו' ועשית אותה קטורת גו' ונתת ממנה גו'" [כולל גם הדגשת שייכותה להדלקת הנרות, כפי שממשיכים „ונאמר והקטיר עליו אהרן קטורת גו' בהטיבו את הנרות גו' ובהעלות אהרן את הנרות גו'"], מוסיפים ומאריכים גם בפרטי הכנת הקטורת שנתבארו בברייתא: „תנו[17] רבנן פטום הקטורת כיצד וכו' ואחד עשר סממנים היו בה וכו'"[18], כדלקמן.

ב. ובהקדם שאלה ותמיהה בנוגע לפרשת הנרות ופרשת מזבח הקטורת שבהתחלת וסיום פרשת תצוה:

לאחרי פרשת תרומה שבה נתבארו פרטי הענינים דמלאכת המשכן, מתחילה פרשת תצוה[19] בכהונתו של אהרן ובניו – „ואתה הקרב אליך („לאחרי שתגמור מלאכת המשכן") את אהרן אחיך ואת בניו גו' לכהנו לי"[20], ע"י עשיית בגדי כהונה („ועשית בגדי קודש גו' לקדשו

9) והטעם שאומרים בכל יום „אביי הוה מסדר כו' אליבא דאבא שאול" – ראה לקמן ס"ט.

10) הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ג-ד. וראה סמ"ג עשין קצב.

11) ולדעת הרמב"ם (שם פ"ג הי"ב) ש„הדלקת הנרות היא הטבתם" – י"ל שעשיית הקטורת היא באמצע הדלקת הנרות (בין הדלקת חמש נרות להדלקת שתי נרות). וגם להדעות (ראה כס"מ שם. אנציק' תלמודית ערך הדלקת הנרות. וש"נ) שהטבה אינה הדלקת הנרות, והדלקת הנרות היא רק בין הערביים – כיון שגם בין הערביים צ"ל הפסקה בין חמש נרות לשתי נרות (ראה בארוכה שו"ת הרשב"א ח"א סי' עט-שט), ולכו"ע (גם לאבא שאול) אי אפשר להקטיר בין הערביים לאחרי הדלקת המנורה (כנ"ל הערה 8), מפסיקים בקטורת בין חמש נרות לשתי נרות, ואם הטיב בבוקר (כשמצאן כבויים) צ"ל ההפסקה בהדלקה עצמה (ראה גם אנציק' תלמודית שם (ע' תשנ)). ועצ"ע. ואכ"מ.

12) ראה גם תו"א וישב כט, א ואילך. שערי אורה שער החנוכה ד"ה בכ"ה בכסלו פ"ז ואילך. מאמרי אדהאמ"צ בראשית ע' שכב ואילך. אוה"ת חנוכה רפ, ב ואילך (ע"פ דעת אבא שאול). וראה גם המשך תער"ב ח"א פר"י ואילך. ד"ה שמן וקטורת עזר"ת. ועוד.

13) תרומה כה, ח.

14) ראה אלשיך עה"פ. של"ה סט, א. ועוד.

15) הושע יד, ג. וראה שו"ע אדה"ז או"ח (מהדו"ב) סוס"א.

16) ל, לד ואילך. – ולהעיר, שהתחלת הקריאה דפרשת תשא היא במנחת שבת פ' תצוה (בהמשך לסיומה וחותמה בפרשת מזבח הקטורת).

17) כריתות ו, א ואילך.

18) ועד"ז בסיום התפלה (ב„אין כאלקינו") – „פטום הקטורת הצרי והצפורן וכו'".

19) לאחרי הקדמת ב' פסוקים ראשונים דפרשת הנרות.

20) כה, א ובפרש"י.

לכהנו לי"[21], „להכניסו לכהונה ע"י הבגדים שיהא כהן לי"[22], כמבואר בפרטיות בהמשך הפרשה (עד רביעי); ועד למילוי ידיהם לכהונה („וזה הדבר אשר תעשה להם לקדש אותם לכהן לי וגו' ומלאת יד אהרן ויד בניו"[23]) ע"י פרטי הענינים דשבעת ימי המילואים („שעל ידי המילואים הללו נתמלאו ידיהם ונתקדשו לכהונה"[24]) שנתבארו בהמשך הפרשה (מרביעי עד ששי[25]).

וכיון שרובה ככולה של פרשת תצוה עוסקת בכהונתו של אהרן – צריך להבין: מהו הטעם שהתחלתה בפרשת הנרות וסיומה בפרשת מזבח הקטורת?

ויתירה מזו – שתי פרשיות אלו (פרשת הנרות ופרשת מזבח הקטורת) נכתבו לכאורה שלא במקומם:

פרשת הנרות – כיון ש„לא נאמרה (כאן) אלא על סדר מלאכת המשכן לפרש צורך המנורה"[26], מקומה (לכאורה) ב„סדר מלאכת המשכן", בהמשך לעשיית המנורה בפרשת תרומה (ובפרט שבסיום מעשה המנורה נאמר[27] „והעלה את נרותי'")[28], ולא בהתחלת פרשת תצוה שבה מדובר אודות כהונת אהרן?

ופרשת מזבח הקטורת – כפי שהקשו המפרשים[29] שמקומה (לכאורה) בפרשת תרומה, ביחד עם כל כלי המשכן (הארון, השולחן, המנורה ומזבח החיצון)[30], ולא בסוף פרשת תצוה, לאחרי כל פרטי הענינים דהמשכן וכליו, בגדי כהונה והמילואים?

ג. ויש לומר הביאור בזה:

כתיבת פרשת מזבח הקטורת (שלא במקומה, ביחד עם כל כלי המשכן בפרשת תרומה, אלא) לאחרי המשכן וכליו, בגדי כהונה והמילואים, היא, כדי להדגיש המעלה המיוחדת של מזבח הקטורת[31], כיון שעל ידה נשלמת עיקר כוונת המשכן („תחלת המחשבה סוף המעשה"[32]), כדאיתא במדרש[33] שכ„שנעשה המשכן וכל כליו ושחט את הקרבנות וכו' לא ירדה שכינה עד שהקריבו את הקטורת".

ומהביאורים בזה[34] – בעבודת האדם לקונו:

---

21) שם, ב־ג.

22) פרש"י שם, ג.

23) כט, א־ט.

24) פרש"י שם, לג.

25) כולל גם (ההמשך דששי ע"ד) הקרבת שני התמידין („וזה אשר תעשה על המזבח וגו' עולת תמיד" (שם, לח־מב)) – שאין זה הציווי לדורות (שמקומו בפ' פינחס), אלא „אזהרה לימי המילואים" (פרש"י פינחס כח, ד).

26) ו„פרשת מצות הנרות" היא בפ' אמור (כד, ב). והפירוש ד„ואתה תצוה" הוא ש„סופך לצוות את בני ישראל על כך" (פרש"י אמור שם).

27) כה, לז.

28) ופרטי הענינים ד„שמן זית זך כתית למאור" – (נוסף על אמירתם בפ' אמור) יכולים להתבאר ביחד עם פרטי הענינים ד„בשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים", שנזכרו בהתחלת פרשת תרומה (כמו „שמן למאור"), ונתבארו בפרטיות בפ' תשא (ל, כב ואילך).

29) רמב"ן, ספורנו, ש"ך, אוה"ח כאן. ועוד. וראה תו"ש עה"פ. וש"נ.

30) כבעשייתם בפועל (בפרשת ויקהל) – הארון, השולחן, המנורה, מזבח הקטורת ומזבח העולה.

31) ראה רמב"ן, ש"ך, צרור המור. ועוד.

32) צרור המור כאן.

33) תנחומא פרשתנו טו (בסופו).

34) במעלת הקטורת לגבי שאר הקרבנות – ראה גם זח"ב ריט, א. ז"ח שה"ש סח, א. וראה אוה"ת פרשתנו ע' א'תשנט ואילך. סה"מ תרל"ה ח"א ע' ה ואילך. סה"מ תרנ"ז ע' קסב ואילך. המשך תער"ב ח"א פרי"ב ואילך. וראה סה"מ מלוקט ח"ג ע' קנב. וש"נ.

אמרו חז"ל[35] „שתי מזבחות היו אחד של זהב (מזבח הפנימי[36]) כנגד נפש של אדם, ואחד של נחושת (מזבח החיצון[36]) כנגד גופו של אדם . . כשם שהגוף אוכל כך מזבח הנחושת קרבנותיו למאכל, וכשם שהנשמות אינן נהנות אלא מן הריח לכך לא הי' נקרב במזבח הזהב אלא קטורת סמים[37], דבר העשוי לריח".

ונוסף לזה – והא בהא תליא – שע"י הקרבנות (שע"ג מזבח הנחושת) נעשה הקירוב להקב"ה (קרבן מלשון קירוב[38]), ואילו ע"י הקטורת נעשה (לא רק קירוב, אלא יתירה מזה) הקישור והחיבור (קטורת מלשון קישור וחיבור[39]), ועד שנעשים מציאות אחת, כלשון הזהר[40] „בחד קטירא אתקטרנא".

ומזה מובן שעיקר כוונת המשכן – „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – נעשית ע"י הקטורת, שבה מודגשת עיקר ושלימות ההתקשרות עם הקב"ה שנעשים חד ממש.

וענין זה מודגש בכתיבת פרשת מזבח הקטורת בפ"ע – לאחרי מלאכת המשכן, בגדי כהונה והמילואים:

בסיום וגמר כל פרטי הענינים דמלאכת המשכן, בגדי כהונה והמילואים (בפרשת תרומה, וברובה ככולה של פרשת תצוה) – מסיים וחותם הכתוב בהסך־הכל דכללות המשכן: „ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש (המשכן) בכבודי (שתשרה שכינתי בו) גו' ושכנתי בתוך בני ישראל גו' לשכני בתוכם"[41].

ולאח"ז מוסיף (בפרשה בפ"ע) „ועשית מזבח מקטר קטורת", „אמר כי עוד יתייחד להם שיעשו מזבח מקטר קטורת"[42] – שזהו"ע נעלה יותר ב„לשכני בתוכם", כיון שע"י הקטורת נעשה הקישור והחיבור עם הקב"ה בתכלית השלימות.

ויומתק יותר שמזבח הקטורת הוא סיום וחותם[43] פרשת תצוה – כי, „תצוה", מלשון צוותא וחיבור[44], מורה על הצוותא וחיבור דישראל עם הקב"ה, שעיקרו ושלימותו במזבח הקטורת (קישור וחיבור) שבסיום וחותם פרשת תצוה, גמר ושלימות הצוותא וחיבור דישראל עם הקב"ה.

ד. ובעומק יותר – במזבח הקטורת מודגשת ההתקשרות דישראל עם הקב"ה („ישראל וקוב"ה כולא חד"[45]) מצד עצם הנשמה, בחינת היחידה, „יחידה לייחדך"[46], שמיוחדת עם מהותו ועצמותו ית', ועל ידה נעשה עיקר ושלימות הענין ד„לשכני בתוכם", „לשכון אני

35) מדרש תדשא פי"א. וראה בארוכה כלי יקר כאן.

36) להעיר, שמזבח הפנימי רומז על פנימיות הלב, ומזבח החיצון רומז על חיצוניות הלב (לקו"ת דרושי סוכות עח, ריש ע"ד. ובכ"מ).

37) כמ"ש בסוף פרשתנו (ל, ט) „לא תעלו עליו גו' ועולה ומנחה ונסך לא תסכו עליו" (וראה ראב"ע תרומה (כה, כב) ש„על כן לא הזכיר מזבח הקטורת רק אחר מזבח העולה* בעבור שיזהיר לא תעלו עליו עולה ומנחה ונסך").

38) ראה ס' הבהיר סי' מו (קט). ועוד.

39) ראה צרור המור שם. סה"מ מלוקט שם. וש"נ.

40) ח"ג (אדר"ז) רפח, א.

*) כלומר, לאחרי הציווי „וזה אשר תעשה על המזבח גו' עולת תמיד".

41) כט, מג־מו ובפרש"י.

42) רמב"ן כאן.

43) „הכל הולך אחר החיתום" (ברכות יב, א).

44) תו"א פרשתנו פב, א. ובכ"מ.

45) ראה זח"ג עג, א.

46) נוסח הושענות דיום ג' דחגה"ס.

בתוכם"[47], "אני" ממש.

וענין זה מרומז:

א) במדות המזבח, "אמה[48] ארכו ואמה רחבו"[49] – "אמות יחידות . . (שרומז) על הנשמה שנקראת יחידה כמו שהקב"ה אחד כך היא יחידה"[50],

ב) בסממני הקטורת (שבפרשת תשא, ובפירושה בתושבע"פ בברייתא דפטום הקטורת) ש"אחד עשר סממנים היו בה"[51] – שרומז[52] על "אחד עשר יום מחורב"[53], אחד עשר שלמעלה מעשרת הדברות שניתנו בחורב, בחינת "אנת הוא חד ולא בחושבן"[54], עצמותו ומהותו ית' שלמעלה מעשר ספירות, ודוגמתו בנשמה, בחי' היחידה, שלמעלה מעשר כחות פנימיים,

ג) בעבודת הקטורת – ש"בעת[55] שמקטירין הקטורת בהיכל בכל יום פורשין כל העם מן ההיכל ומבין האולם ולמזבח לא יהי' שם אדם עד שיצא זה שהקטיר הקטורת . . שנאמר[56] (בסדר עבודת יוהכ"פ[57]) וכל אדם לא יהי' באוהל מועד וגו'"[58], היינו, שעבודת הקטורת היא באופן שהכהן נמצא ביחידות עם הקב"ה, שרומז על ההתקשרות שמצד בחי' היחידה.

ויש לומר, שענין זה מרומז גם במ"ש בסיום וחותם פרשת מזבח הקטורת (ופרשת תצוה[59]) "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכיפורים אחת בשנה יכפר עליו לדורותיכם קודש קדשים הוא לה'" (אף ששייך לעבודת יוהכ"פ[60] שמקומה בפרשת אחרי[61]) – שבזה מרומז שעבודת הקטורת שבכל יום היא מענין ודוגמת עבודת הקטורת דכהן גדול[62] ביום הכיפורים בקדש הקדשים, שבה מודגשת שלימות ההתאחדות דבחי' היחידה שבנפש (כה"ג) עם היחידה שבזמן ("אחת בשנה", שרומז על בחי' היחידה שנקראת "אחת"[63]) והיחידה שבמקום (קדש הקדשים).

ויומתק יותר – שגם באמירת

---

47) פרש"י שם, מו.

48) ל, ב.

49) "ואמתיים קומתו" – "גבוה על השולחן חצי אמה, אולי כן הי' גבוה על המנורה, והי' כנגד הכרובים שהם פורשים כנפים למעלה" (ראב"ע עה"פ). ולהעיר, שבהכרובים שהיו מעורין זה בזה נרמז שלימות החיבור והיחוד דהקב"ה וכנס"י (ראה יומא נד, א).

50) כלי יקר כאן.

51) ומרומז גם בפסוק "והקטיר עליו אהרן גו'" שבסוף פרשתנו, כדלקמן הערה 64.

52) אוה"ת פרשתנו ע' א'תשסב. חנוכה רפב, ב. ועוד.

53) דברים א, ב.

54) תקו"ז בהקדמה (יז, א).

55) להעיר, ש"הקטורת שהיו מקטירין אחר התמיד (של בין הערביים) . . הי' כלה ב"א שעות חסר רביע" (לחם משנה הל' תפלה פ"ג ה"ב).

56) אחרי טז, יז.

57) אלא שביוהכ"פ ש"הקטרת הקטורת בקדש הקדשים כל העם פורשים מן ההיכל בלבד ואינם פורשים מבין האולם ולמזבח, שאין פורשין מבין האולם ולמזבח אלא בשעת הקטרה בהיכל בכל יום" (רמב"ם הל' עבודת יוהכ"פ פ"ד ה"ב).

58) רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ג ה"ג.

59) ולהעיר, שבכ"מ נקראת "ואתה תצוה" (נסמן בלקו"ש חט"ז ע' 342 הערה 9). ש"אתה" רומז על העצם שלמעלה, שע"י הוא"ו ("ואתה") נמשך ומתחבר עם העצם דישראל.

60) "אחת בשנה" – "ביום הכיפורים" (פרש"י).

61) "הוא שנאמר באחרי מות (טז, יח) ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו" (פרש"י).

62) ודוגמתו בכאו"א מישראל – "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים", "כהנים גדולים" (יתרו יט, ו ובבעה"ט). וראה רמב"ם סוף הל' שמיטה ויובל: "לא שבט לוי בלבד אלא כל איש ואיש כו' אשר נדבה רוחו אותו כו' ה"ז נתקדש קדש קדשים".

63) תוד"ה עד אחת – מנחות יח, א.

הברייתא[17] דפטום הקטורת מזכירים ע"ד הקטורת דהכה"ג ביוהכ"פ: „ושלשה מנים יתרים שמהם מכניס כה"ג . . ביום הכפורים", ולא עוד אלא שנוסף על המוכרח להזכיר הג' מנים דיוהכ"פ בנוגע להחשבון ד„שלש מאות וששים ושמונה מנים (ש)היו בה" (לשס"ה ימים, ועוד ג' מנים ליוהכ"פ), מוסיפים ומדגישים גם ההכנה המיוחדת להקטורת דיוהכ"פ: „ומחזירן למכתשת בערב יום הכיפורים . . כדי שתהא דקה מן הדקה" – שבזה מודגשת שייכותה של הקטורת דיוהכ"פ לכל יום.

ה. ועוד ענין עיקרי בעבודת הקטורת – „והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר בהטיבו את הנרות יקטירנה ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה"[64]:

„נרות" – קאי על נשמות ישראל, „נר הוי' נשמת אדם"[65], שהטבתן והדלקתן היא ע"י התורה ומצוות, „נר[66] מצוה ותורה אור"[67].

ונוסף לזה, ע"י הדלקת הנרות נמשך ומתגלה אור הקדושה גם בעולם, כדרשת חז"ל[68] על הפסוק[69] „ויקחו אליך שמן זית זך . . אליך ולא לי, לא לאורה אני צריך . . ויעש לבית חלוני שקופים אטומים[70], תנא שקופים (רחבים) מבחוץ ואטומים (פיהם אטום וקצר) מבפנים (קצר מבפנים ומרחיב והולך לצד חוץ, כדי שתהא אורה יוצא מהיכל שתאיר לעולם, כי) לא לאורה אני צריך. מחוץ לפרוכת העדות באוהל מועד, עדות הוא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל" – שזהו"ע עיקרי בעשיית המשכן כדי שעל ידו תהי' השראת השכינה בעולם[71], ועי"ז נשלם הקישור וחיבור דעליונים ותחתונים שהתחיל במתן־תורה[72].

ועפ"ז יש לבאר הענין דעבודת הקטורת בזמן הטבת והעלאת הנרות („בעידן הטבה", „בעידן הדלקה") – ששלימות ההתקשרות וההתחברות עם הקב"ה (מצד בחי' היחידה) שעבודת הקטורת נמשכת ומתגלה ומאירה ע"י הנרות בכל פרטי הדרגות ד„נר הוי' נשמת אדם" (גם בכחות פנימיים) ובכל פרטי העבודה ד„נר מצוה ותורה אור", ועד להמשכה והגילוי גם בעולם[73].

וענין זה מודגש יותר בכך שעבודת הקטורת היתה באמצע הטבת הנרות, שבה היו מפסיקין בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות, כדעת חכמים שמפסיקין בקטורת, ולא כאבא שאול שמפסיקין בדם התמיד (כנ"ל ס"א) – שעי"ז ניתוסף עילוי בהטבת שתי נרות[74],

---

64) ראה אוה"ת פרשתנו ע' א'תשסג: „פסוק זה [ל, ז] יש בו י"א תיבות, י"ל רמז לאחד עשר סממני הקטורת כו' . . להמשיך גלוי אדון יחיד בכל הע"ס".

ויש להוסיף, שבתוכן הפסוק ע"ד השייכות דקטורת לנרות מרומז שההמשכה והגילוי ד„אחד עשר" (י"א סממני הקטורת) בכל הע"ס (בעולם) נעשה ע"י הנרות.

65) משלי כ, כז.

66) שם ו, כג.

67) ראה שמו"ר פרשתנו פל"ו, ג. וראה גם סה"מ מלוקט ח"ה ע' רצה ואילך. וש"נ.

68) מנחות פו, ב ובפרש"י.

69) אמור כד, ב־ג.

70) מ"א ו, ד ובפרש"י.

71) „אימתי שרתה השכינה בארץ ביום שהוקם המשכן" (במדב"ר פי"ג, ב).

72) תנחומא ואארא טו. שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.

73) ראה גם צרור המור כאן: „מזבח הקטורת . . מקשר הדברים התחתונים בעליונים והעליונים בתחתונים".

74) ועפ"ז יש לבאר הרמז בדיוק לשון הזהר והבחיי (לעיל הערה 3) „קטורת לא מתקרב אלא בזמנא דשמן מתקרב", „שמן המנורה שהי' מתקרב בזמן הקטורת" (לשון קרבן שאינו רגיל ביחס

שלהיותה לאחרי הקטורת, מודגש בה ביותר המשכת וההתגלות דרגת הקטורת (שלמעלה מדרגת הקרבנות שכללותם קרבן התמיד, כדעת אבא שאול שמפסיקין בדם התמיד), שגם דרגא זו תומשך ותתגלה בעבודה דכחות הגלויים ועד גם בעולם[75].

ויומתק יותר ע"פ מ"ש הרמב"ם[76] שלאחרי הטבת חמש נרות „נכנס (מי שזכה בקטורת) ומקטיר, ואח"כ נכנס זה שזכה בדישון המנורה ומטיב שתי הנרות ויוצא זה שהקטיר עם מדשן המנורה" – שמוסיף על לשון המשנה[77] „באו ועמדו כו'", ומדגיש שלאחרי שהכהן המקטיר מסיים עבודתו, אינו יוצא מיד, אלא נשאר בפנים עד שנכנס הכהן להטיב שתי הנרות, ורק לאחרי גמר הטבת הנרות יוצאים שניהם יחדיו – דיש לומר, שבזה מרומז שבהטבת שתי הנרות ישנו גם הסיוע של הכהן המקטיר הקטורת, כדי שע"י הנרות תומשך ותתגלה גם דרגת ההתקשרות וההתחברות שע"י הקטורת.

ו. עפ"ז יש לבאר גם הטעם שהתחלת פרשת תצוה היא בפרשת הנרות:

נתבאר לעיל (ס"ג) ש„תצוה" רומז על הצוותא וחיבור עם הקב"ה, שעיקרה ושלימותה במזבח הקטורת שבסיום וחותם הפרשה.

וכשם שבפרשת הקטורת שבסיום וחותם הפרשה מודגש שהדרגא דקטורת (קישור וחיבור) נמשכת ומתגלה בעולם ע"י הנרות, כך מודגש גם (ובעיקר) בהתחלת הפרשה שהדרגא ד„תצוה" (צוותא וחיבור, כמו „קטורת") נמשכת ומתגלה ומאירה ע"י הנרות – שהתחלת פרשת תצוה היא בפרשת הנרות[78]: „ואתה תצוה את בני ישראל ויקחו אליך שמן זית זך גו' להעלות נר תמיד", „באוהל מועד מחוץ לפרוכת אשר על העדות וגו'" – המשכת וגילוי הדרגא ד"תצוה".

בסגנון אחר קצת:

תוכנה של פרשת תצוה (רובה ככולה) הוא ע"ד כהונת אהרן ובניו לעבודה במשכן, שעי"ז „ונקדש (המשכן) בכבודי" (שתשרה שכינתי בו). ולכן, פתיחת הפרשה היא בעבודה העיקרית דאהרן ובניו שעל ידה נעשית השראת השכינה בגילוי – פרשת הנרות; וסיומה וחותמה בשלימות השראת השכינה שע"י עבודת הקטורת (והמשכה והתגלותה ע"י הנרות) – בפרשת מזבח הקטורת (שבסיומה וחותמה נזכר גם ע"ד הטבת והעלאת הנרות).

ז. וביאור הענין בעבודת האדם בכל יום:

כיון שבכל יום נעשה האדם „ברי' חדשה"[79], צ"ל חידוש בכל עניני עבודתו

לשמן) – שע"י הקרבת הקטורת באמצע הטבת הנרות נעשה העילוי והקירוב (קרבן) ד(פעולת הטבת ה)נרות (שמן) ל(המשכת וגילוי דרגת ה)קטורת.

75) ולהעיר, ששתי נרות (שהטבתם שלאחרי הקטורת) רומזים ליסוד ומלכות (אוה"ת פרשתנו ע' א'תשסג ואילך. בהעלותך ע' שמו), ועל ידם נעשה ההמשכה והגילוי בבי"ע (אוה"ת חנוכה רפו, סע"א) – שבהם מודגש יותר ההמשכה והגילוי בעולם*.

76) הל' תמידין ומוספין פ"ו ה"ד.

77) תמיד פ"ו מ"ב.

*) וראה אוה"ת פרשתנו ס"ע א'תשסב (מגוכתי"ק) ש„נר ו' ז' מחבר שמים עם ארץ".

78) לא רק הזכרת הנרות (כבדרך אגב) בפרשת מזבח הקטורת (בשייכות לזמן עבודת הקטורת), כבסיום הפרשה.

79) שו"ע אדה"ז או"ח רס"ד, ורס"ו. וראה שם סמ"ו ס"ו.

(„בכל יום יהיו בעיניך חדשים"[80), שנקודתם ותוכנם „לשכני (לשכון אני) בתוכם", ומתחיל מהחידוש בעבודת הקטורת[81] (בהתחלת היום, „בבוקר בבוקר"[82), שהיא עיקר ושלימות ד„לשכני בתוכם", מצד בחי' היחידה.

וענין זה מודגש באמירת פרשת הקטורת בכל יום:

נוסף על אמירת הפסוקים שבהם מדובר אודות עבודת הקטורת ביום זה („והקטיר עליו אהרן קטורת סמים בבוקר בבוקר . . (ו)בין הערביים יקטירנה"), מקדימים ואומרים גם הפסוקים שבהם מדובר אודות הכנת הקטורת („קח לך סמים וגו'"), ולאח"ז מוסיפים גם פרטי הענינים דהכנת הקטורת שנתבארו בברייתא דפטום הקטורת – אע"פ שהמדובר אודות הכנת כל כמות הקטורת הדרושה לכל השנה (שהיו מכינים בבת אחת ולא בכל יום בפ"ע)[83], כמ"ש בברייתא „שלש מאות ששים ושמונה מנים היו בה, שלש מאות ששים וחמשה כמניין ימות החמה[84] . . ושלשה מנים יתרים שמהם מכניס כה"ג כו'"[85].

ויש לומר, שבזה מרומז שנוסף על עבודת הקטורת השייכת ליום זה, צ"ל בכל יום כללות הענין דעשיית הקטורת – שמתחדש כללות הקישור והחיבור דעצם הנשמה, בחי' היחידה, עם הקב"ה, שעל ידה נעשה עיקר ושלימות הענין ד"לשכני בתוכם".

ח. ועוד ועיקר – שעבודת הקטורת היא „בהטיבו את הנרות גו' ובהעלות אהרן את הנרות", היינו, שההתחדשות שבעשיית הקטורת (הקישור והחיבור דעצם הנשמה עם הקב"ה) נמשכת ומתגלה ומאירה בכל עניני עבודת היום, וגם כשעוסק בעניני העולם[86] („כל מעשיך יהיו לשם שמים"[87] ו„בכל דרכיך דעהו"[88]):

התחדשות הקישור והחיבור דעצם הנשמה עם הקב"ה בכל יום נעשה בשעת ק"ש ותפלה, שהו"ע המס"נ באחד[89],

---

80) שם סס"א ס"ב.

81) להעיר מהענין ד„חדשים לקטורת" (יומא כו, א. רמב"ם הל' תמידין ומוספין פ"ד ה"ז).

82) ראה פסחים נט, א (ובפרש"י): „אין לך דבר (באשים) שקודם לתמיד של שחר אלא קטורת בלבד, שנאמר בה בבוקר בבוקר" (וראה אוה"ת פרשתנו ע' א'תשסג. חנוכה רפ, ב).

83) „הקטורת נעשית בכל שנה ושנה" (רמב"ם הל' כלי המקדש רפ"ב), מפני שצריך להביאה מתרומה חדשה (הל' שקלים פ"ד הי"ב). ו„פעמיים בשנה היו מחזירין אותו למכתשת, בימות החמה היו מפזרים אותה כדי שלא תתעפש, ובימות הגשמים צוברין אותה כדי שלא יפוג ריחה" (הל' כלי המקדש שם ה"ז).

84) ולא היו עושין כנגד ימות הלבנה, לפי שהי' חסר בשנה מעוברת (פי' הרא"ש – הובא בשטמ"ק כריתות שם). וראה הערה הבאה.

85) „והשאר הוא מותר הקטורת" (הל' שקלים וכלי המקדש שם). וגם י"א המנים שנשארו בשנה פשוטה שאינה אלא שנ"ד ימים הם בכלל מותר הקטורת (רע"ב לשקלים פ"ד מ"ה).

86) להעיר שהטעם ד„חדשים לקטורת" (כנ"ל הערה 81) הוא „מפני שמעשרת" (יומא שם), דיש לומר, שבזה מרומז הקשר והשייכות לעניני העולם (עשירות כפשוטה).

87) אבות פ"ב מי"ב. וראה רמב"ם הל' דעות ספ"ג.

88) משלי ג, ו. וראה רמב"ם שם. שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ו ס"ב.

89) ראה אוה"ת פרשתנו (ס"ע א'תשסד ואילך. חנוכה רפב, ב) השייכות דק"ש לקטורת (כמודגש בזמן ק"ש עד סוף ג' שעות, כמו הקטורת בבוקר בבוקר, בג' שעות, קודם הקרבת התמיד שזמנו בד' שעות) – שק"ש הוא בחי' ריח, לריח שמניך, לריח בגימטריא רמ"ח היינו רמ"ח תיבין דק"ש (ולכן הבין הינוקא בריחא דלבושייהו שלא קראו ק"ש).

ותכלית הביטול דעמידה לפני המלך שבתפלת העמידה[90].

וענין זה נמשך ומתגלה גם לאחרי גמר העבודה דק"ש ותפלה, במשך כל היום כולו – שגם בשעה שעוסק בעניני העולם, „הנהג בהם מנהג דרך ארץ"[91], שאז צריך להרהר ולדבר בעניני העסק באופן ד„משאו ומתנו באמונה"[92], ובהכרח שיסיח דעתו ומחשבתו מהדביקות שבשעת ק"ש ותפלה[93] [וע"ד מ"ש רבינו הזקן בספר התניא[94] שאף ש„יחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד", מ"מ, „למטה הוא תחת הזמן ובאותה שעה לבדה שעוסק בה בתורה או במצוה, כי אח"כ אם עוסק בדבר אחר נפרד מהיחוד העליון למטה"[95], מ"מ, ניכרת אצלו נקודת היהדות שמצד עצם הנשמה, ההתקשרות וההתחברות עם הקב"ה בתכלית היחוד, „בחד קטירא אתקטרנא", שבכל מעמד ומצב („מערב עד בוקר") ה"ה בקיום ותוקף נצחי („חוקת עולם").

ט. ויש להוסיף ולבאר הטעם שאומרים בכל יום „אביי[96] הוה מסדר סדר המערכה משמא דגמרא ואליבא דאבא שאול . . הטבת חמש נרות קודמת לדם התמיד, ודם התמיד קודם להטבת שתי נרות, והטבת שתי נרות קודמת לקטורת" – אף שהלכה כחכמים שהקטורת היא בין הטבת חמש נרות להטבת שתי נרות:

הב"י[97] כותב ש„אע"פ שהרמב"ם . . פסק כרבנן דפליגי אאבא שאול ואמרי קטורת מפסיק בין הטבת חמש להטבת שתים ושחיטת התמיד וזריקתו קודם להטבת חמש, וכן נראה דעת הסמ"ג . . ולפ"ז הי' ראוי לסדר כך . . דם התמיד קודם להטבת חמש נרות והטבת חמש נרות קודם לקטורת וקטורת קודם להטבת שתי נרות . . מאחר שמצאו העולם שאביי סדר הסדר אליבא דאבא שאול, משמע דס"ל דהכי הלכתא, ולכן לא רצו לשנות הסדר ההוא"[98].

ולכאורה צריך להבין:

א) הרי גם הרמב"ם והסמ"ג ידעו שאביי סדר הסדר אליבא דאבא שאול שמזה משמע דס"ל דהכי הלכתא, ואעפ"כ פסקו שהלכה כחכמים, ומה חידוש „מצאו העולם שאביי סדר כאבא שאול", שלכן „לא רצו לשנות הסדר ההוא", ושינו פסק הרמב"ם והסמ"ג שהלכה כחכמים?

---

90) להעיר מהשייכות דתפלה לקטורת – כמ"ש (תהלים קמא, ב) „תכון תפלתי קטורת לפניך" (וראה זח"א שבהערה 3).

91) ברכות לה, ב.

92) יומא פו, א.

93) ויתירה מזה: גם כשעוסק בלימוד התורה, ש„עסק התורה . . הוא ג"כ ענין מסירת נפש ממש כמו בצאתה מן הגוף . . שאינה מהרהרת בעניני העולם" (תניא ספמ"א), הרי, ההתבוננות דמס"נ היא רק הכנה בהתחלת הלימוד (ולכל היותר בכל שעה (שם)), אבל בעת הלימוד עצמו צ"ל דעתו ומחשבתו מונחת בפרטי הענינים שלומד בתורה כפי שנתלבשה בעניני העולם, „המחליף פרה בחמור", וכיו"ב. ועד"ז כשעוסק בקיום המצוות, ובפרט במצות צדקה וגמ"ח (כללות כל המצוות), שדעתו ומחשבתו צ"ל מונחים בההשתדלות בטובתו של חבירו בענינים גשמיים, וכיו"ב.

94) פכ"ה (לב, א).

95) ושם: „והיינו כשעוסק בדברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל לעבודת ה'", משא"כ בנדו"ד, שההתעסקות בעניני העולם היא „לשם שמים". אבל, גם כשעוסק בעניני העולם „לשם שמים", ואפילו באופן ש„בכל דרכיך דעהו", בהכרח שיסיח דעתו מהדביקות שבשעת ק"ש ותפלה.

96) יומא לג, א.

97) או"ח סמ"ח (ד"ה ויש נוהגין).

98) ובספר האשכול: „תקנו לאמרו מפני שכולל כל העבודות שהיו במקדש ופרשיותיהן".

ב) ועיקר: בסדר עבודת יוהכ"פ אומרים[99] „לפנים יכנס להטיב חמש נרות ולהקטיר קטורת הבוקר ולהטיב את שתי הנרות הנשארות" – כדעת חכמים שהלכה כמותם, ולא כאביי שסדר הסדר כאבא שאול[100]. וממה־נפשך: אם בסדר עבודת יוהכ"פ שינו מדברי אביי שפסק כאבא שאול, למה לא שינו בסדר המערכה שבכל יום?

ויש לומר הביאור בזה – בפנימיות הענינים:

„(מצאו) העולם", מלשון העלם (והסתר)[101], מורה על מעמד ומצב הגלות, „בנים שגלו מעל שולחן אביהם"[102], שאז הם במעמד ומצב ד„יתום", כמרומז בשמו של „אביי", ר"ת "אשר[103] בך ירוחם יתום"[104], כיון שאביהם נמצא במקום אחר (כביכול), כמרומז בשמו של „אבא שאול", שצריכים „להשאיל" (כביכול) את האבא ממקום אחר.

ולכן, בנוגע לאמירת[105] סדר המערכה בכל יום „לא רצו לשנות הסדר ההוא" שסידר אביי אליבא דאבא שאול ש„הטבת שתי נרות קודמת לקטורת" – כי, במצב של העלם והסתר דזמן הגלות לא שייך[106] (כ"כ) שבחינת היחידה תומשך ותתגלה[107] בעבודה בכחות פנימיים ועד להההמשכה והגילוי בעולם שמרומז בהקדמת הקטורת להטבת שתי נרות (שהרי לדעת אבא שאול הקטורת אינה הקדמה להטבת שתי נרות, אלא עבודה בפ"ע).

אבל בנוגע לאמירת סדר העבודה ביוהכ"פ – כיון שביוהכ"פ נמצאים בנ"י (גם בזמן הגלות) בדרגא נעלית[108], ועד שכאו"א מישראל הוא בדוגמת הכה"ג שנכנס לפני ולפנים[109], אומרים[99] „לפנים יכנס להטיב חמש נרות ולהקטיר קטורת הבוקר ולהטיב את שתי הנרות הנשארות", כההלכה כדעת חכמים

---

99) בפיוט „תכנת כל אלה".

100) ראה גם שער הכולל פ"ג אות כ (ובהערתי שם*. וראה לקמן הערה 110).

101) לקו"ת שלח לז, ד. ובכ"מ.

102) ברכות ג, סע"א.

103) הושע יד, ד.

104) דכיון שקודם שנולד מת אביו, ואחר שנולד מתה אמו, אמרו עליו „אשר בך ירוחם יתום", ועש"ז נקרא „אביי" (אף ששמו נחמני) – סדה"ד בערכו.

105) אמירה בזמן הגלות באופן ד„ונשלמה פרים שפתינו", משא"כ בנוגע לעבודה בפועל בזמן שביהמ"ק קיים, שעל זה קאי פסק הרמב"ם והסמ"ג שהלכה כחכמים.

---

*) בשער הכולל הנדפס בסידור תורה אור קה"ת תשמ"ז (רנו, א). ובשער הכולל (הוצאת קה"ת תנש"א) ע' טו. המו"ל.

106) ועפ"ז יומתק שרוב הביאורים בדרושי חסידות (שבהערה 12) הם בדעת אבא שאול, אף שהלכה כחכמים (כמודגש וכמ"פ באוה"ת שם, ואעפ"כ, לא נתבאר תוכן הענין דההפסק בקטורת בין הטבת חמש לשתים בעבודת האדם).

וראה אוה"ת פרשתנו (ע' א'תשסב – מגוכתי"ק): „ה' נרות בחי' אירוסין . . אח"כ קטורת פנימי' הלב נשואה, וכמ"כ המשכה ב' נרות (שלאח"ז) יחוד יסוד ומל' זהו נישואין" – שענין זה שייך (בעיקר) לעתיד לבוא, „לימות המשיח יהיו נישואין" (שמו"ר ספט"ו).

107) אבל בחי' היחידה (קטורת) כפי שהיא בפ"ע, שהו"ע המס"נ – מודגש בזמן הגלות יותר מאשר בזמן הבית. ויש לומר, שענין זה מרומז בסדר דאביי אליבא דאבא שאול (בזמן הגלות) – שהקטורת אינה הקדמה להטבת שתי נרות (המשכת היחידה בדרגת הגילויים), אלא היא עבודה בפ"ע, מס"נ בטהרתה.

108) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סתר"י ס"ט. סתרי"ט ס"ט.

109) שלכן אומר כאו"א מישראל כל סדר עבודת הכה"ג, כולל כל תפלתו של הכה"ג, ומסיים: „כמו ששמעת תפלת כה"ג . . כמו כן מפינו תשמע".

שקטורת קודמת להטבת שתי נרות, שרומז על ההמשכה והגילוי דבחינת היחידה בעבודה בכחות פנימיים ועד להמשכה והגילוי בעולם[110].

ויש לומר, שמאמירת סדר העבודה ביוהכ"פ ("אחת בשנה") נמשך על כל השנה כולה [כמרומז באמירת הברייתא דפטום הקטורת: "ושלשה מנים יתרים שמהם מכניס כהן גדול . . ביום הכיפורים ומחזירן למכתשת בערב יום הכיפורים . . כדי שתהא דקה מן הדקה"], שגם בכל יום יהי' מעין ודוגמת השלימות דיוהכ"פ שהקטורת היא באמצע הטבת הנרות.

י. ונתינת־כח מיוחדת בכהנ"ל – בזמן המיוחד בשנה ("אחת בשנה") שקורין בתורה (בציבור ובברכה לפני' ולאחרי') פרשת תצוה:

פרשת תצוה – שסיומה וחותמה בפרשת מזבח הקטורת והקטרתה, והמשכה בפרשת תשא (לאחרי ההקדמה דמחצית השקל) בעשיית הקטורת, "קח לך סמים וגו' ועשית אותה קטורת גו'" – קורין לעולם בחודש אדר[111].

ומהטעמים לזה – כיון ש"באחד באדר משמיעין על השקלים כדי שיכין כל אחד ואחד מחצית השקל שלו ויהי' עתיד ליתן"[112] ל"תרומת הלשכה"[113], ש"לוקחין ממנה תמידין של כל יום וכו' והקטורת ושכר עשייתה"[114], "משיגיע ראש חודש ניסן . . לוקחין את הקטורת מהן מתרומה חדשה כדי להקריבה ממעות תרומה חדשה"[115].

ועפ"ז יש לומר, שקריאת פרשת הקטורת (בסוף פרשת תצוה ובהתחלת פרשת תשא) בחודש אדר, היא נתינת־כח לחידוש כללות העבודה דעשיית הקטורת והקרבתה (מתרומה חדשה) על כל השנה כולה[116], שבה מודגש עיקר ושלימות העבודה במשכן, "לשכני בתוכם", שההתקשרות וההתחברות עם הקב"ה מצד עצם הנשמה, בחי' היחידה (קטורת), נמשכת ומתגלה ומאירה בכחות הפנימיים, ובכל עניני העבודה, ועד לעבודה בעניני העולם (נרות).

ויש להוסיף בהשייכות דנרות (שמן) וקטורת לחודש אדר – "שמן וקטורת ישמח לב"[117], ו"משנכנס אדר מרבין בשמחה"[118].

וכל זה מודגש יותר בקביעות שנה זו – שיום השבת פרשת תצוה חל ביום י"א אדר, וערב שבת ("מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת"[119]) ביום יו"ד אדר:

יום השבת קשור עם בחי' היחידה

---

110) להעיר שהחילוק בין כל יום ליוהכ"פ מרומז גם בהחילוק בסתם משנה – שבמסכת תמיד (הסדר התמידי בכל יום) נקט כאבא שאול ("מי שזכה בדישון המנורה נכנס ומצא שתי נרות כו'" (ואח"כ) "מי שזכה בקטורת כו'" (פ"ו מ"א־ג. וראה פיהמ"ש להרמב"ם שם)), ובמסכת יומא (הסדר דיוהכ"פ) נקט כחכמים ("מקטיר את הקטורת ומטיב את הנרות" (פ"א מ"ב), "נכנס להקטיר קטורת של שחר ולהיטיב את הנרות" (פ"ג מ"ד)).

111) ובשנת העיבור – באדר ראשון, "ראשון" גם במעלה וחשיבות, ומצינו בהלכה שבכמה ענינים נקרא אדר ראשון אדר סתם (ראה טוא"ח סתכ"ח. רמ"א שם סתכ"ז. טושו"ע חו"מ סמ"ג סכ"ח).

112) רמב"ם הל' שקלים פ"א ה"ט.

113) שם פ"ב ה"ד.

114) שם רפ"ד.

115) שם ספ"ד.

116) ומזה לוקחים כח להחידוש הפרטי שבכל יום יהיו חדשים.

117) ראה לעיל הערה 3.

118) תענית כט, סע"א.

119) ע"ז ג, סע"א.

שבישראל – כמארז"ל[120] "אמרה שבת לפני הקב"ה רבש"ע לכולן (ששת ימי השבוע) יש בן זוג, ולי אין בן זוג (יחידה), א"ל הקב"ה כנסת ישראל היא בן זוגך", כיון שגם כנסת ישראל היא "יחידה", כמ"ש[121] "הן עם לבדד ישכון", "כל האותיות מזדווגין חוץ מב' אותיות אלו (ה"ן) . . (ש)אינן אלא לעצמן, כך ישראל אינן . . אלא לעצמן"[122], בחי' היחידה[123]. ובהדגשה יתירה ביום השבת שחל ביום י"א בחודש[124] – יום אחד עשר, "אנת הוא חד ולא בחושבן", שקשור עם בחי' היחידה.

וערב שבת, שחל ביום העשירי בחודש – מורה על שלימות העבודה דישראל (שדומין ללבנה ומונין ללבנה[125]) בעשר כחות הנפש, כחות פנימיים.

וחיבורם יחד – "מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת" – מורה על המשכת וגילוי בחי' היחידה (אחד עשר) בכחות פנימיים (עשר).

ויש לומר, שכשקורין פרשת תצוה בקביעות זו מודגש יותר תוכן הפרשה – שע"י הנרות[126] נעשה המשכת וגילוי הקטורת (אחד עשר) בכל עניני העבודה שמצד הכחות הפנימיים (עשר)[127].

יא. ויה"ר שכאו"א מישראל ינצל הנתינת־כח דערב שבת ויום הש"ק פרשת תצוה, יו"ד וי"א אד"ר, לפעול בעצמו החידוש בעבודת הקטורת והמשכתה והתגלותה בכל עניני העבודה על כל השנה כולה.

ועוד ועיקר – שנוסף על הפעולה בעצמו צריך לפעול כהנ"ל גם על הזולת, ומה טוב – על עשרה מישראל, עדה קדושה[128], שבזה נכללת השלימות דכל בנ"י (כמובן מנוסח ברכת הזימון "אחד עשרה ואחד עשרה ריבוא"[129]).

ולהוסיף, שהפעולה על הזולת מודגשת ביותר בהדלקת המנורה שבפרשת תצוה – פעולתו של אהרן הכהן בכל שבעת הסוגים דבנ"י[130], "להעלות נר תמיד", "מדליק עד שתהא שלהבת עולה מאליי"[131], ש"נר הוי' נשמת אדם" יאיר ב"נר מצוה ותורה אור", שזוהי גם עבודת כאו"א מישראל, כהוראת המשנה[132]: "הוי מתלמידיו של אהרן כו' אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

ועיקר כל העיקרים – שמהקריאה והלימוד בתורה[133] בענין הדלקת הנרות

---

120) ב"ר פ' י"א, ח.

121) בלק כג, ט.

122) שמו"ר פט"ו, ז.

123) ראה לקו"ת שה"ש בסופו. וראה ספר הערכים־חב"ד מערכת אותיות בסופו. וש"נ.

124) ובפרט בחודש אדר – שישנה כבר השלימות דאחד עשר חדשי השנה (מניסן עד שבט).

125) ראה סוכה כט, א. ב"ר פ"ו, ג. אוה"ת בראשית ד, סע"ב ואילך. ועוד.

126) להעיר מהשייכות לנרות שבת (ששייכים לנרות המקדש (ראה יל"ש ר"פ בהעלותך) שהדלקתן היא כניסת השבת – החיבור דיום העשירי (ערב שבת) עם יום אחד עשר (שבת).

127) לשלימות הענין – ראה סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 402 (לעיל ע' 338) ואילך.

128) ראה ברכות כא, ב. וש"נ.

129) שם מט, ב – במשנה.

130) ראה לקו"ת ר"פ בהעלותך. ובכ"מ.

131) ריש פרשתנו ובפרש"י.

132) אבות פ"א מי"ב.

133) וכלשון הכתוב בהפטרה דפ' תצוה (יחזקאל מג, י־יא): "הגד את בית ישראל את הבית גו' צורת הבית ותכונתו גו' וכל תורתיו הודע אותם גו'", וכמבואר במדרש (תנחומא צו יד) ש"א"ל הקב"ה (ליחזקאל) . . לך אמור להם ויתעסקו לקרות צורת הבית בתורה, ובשכר

והקטרת הקטורת נזכה תיכף ומיד לקיום מצות הדלקת הנרות והקטרת הקטורת ע"י הכה"ג בביהמ"ק השלישי[134], ש„בנוי ומשוכלל יגלה ויבוא מן השמים"[135] –

בזמן המנחה דיום הש"ק י"א אד"ר, בסמיכות ולאחרי הקריאה בפרשת תצוה: „להעלות נר תמיד", „ובהעלות אהרן את הנרות בין הערביים יקטירנה" – „אין מחנכין מזבח הזהב אלא בקטורת של בין הערביים"[136], ו„אין מחנכין את המנורה אלא בהדלקת שבעה נרותי' בין הערביים"[137] – תיכף ומיד ממש.

קרייתה אני מעלה עליהם כאילו הם עוסקין בבנין הבית", ועד שאין בנין ביתי בטל (ראה לקו"ש חי"ח ע' 412 ואילך. וש"נ).

134) כולל גם עבודת הקטורת ע"י הכה"ג בקדש הקדשים – „בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה" (ויק"ר פכ"א, ז. ועוד).

135) פרש"י ותוס' סוכה מא, סע"א. ועוד.

136) רמב"ם הל' תמידין ומוספין רפ"ג.

137) שם הלכה י"א.

להביא את 770 הביתה!

כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש

כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!

קבצים גרפיים וקבצי טקסט:

דבר מלכות: שיחות כ"ק אד"ש מה"מ מהשנים תנש"א-תשנ"ב.

יחי המלך: קונטרס שבועי, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

המעשה הוא העיקר: לקט הוראות למעשה בפועל משיחות כ"ק אד"ש מה"מ (החל משנת תשמ"ח).

שיחת הגאולה: גיליון שבועי של ימות המשיח, בהוצאת "האגודה למען הגאולה האמיתית והשלימה".

מעיין חי: גיליון שבועי לילדים, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

האמונה הטהורה: גיליון שבועי בעניני אחרית הימים.

קבצים גרפיים בלבד:

לקוטי שיחות: שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ היו"ל לקראת כל שבת ב-770, על-ידי "ועד להפצת שיחות".

חדש לקוטי שיחות (מתורגם): שיחה מוגהת של כ"ק אד"ש מה"מ הנדפס בספרי לקוטי שיחות, בהוצאת "מכון לוי יצחק" בכפר חב"ד ב'.

להקהיל קהילות: גיליון שבועי מתורתו של משיח בעניני הקהלת קהילות בשבת, בהוצאת צא"ח העולמית, ניו-יורק.

קבצי טקסט בלבד:

פנימיות: ירחון לבני הישיבות, בהוצאת מרכז את"ה בארץ הקודש.

ליקוט ניגונים: שתי חוברות על הניגונים שנגנן וביאר כ"ק אד"ש מה"מ, בהוצאת קה"ת (תשנ"ב).

דרך הישרה: (אידיש) קונטרס מיוחד לילדים, הכולל שיחות-קודש בעניני גאולה ומשיח.

לעבן מיט דער צייט: (אידיש) קטעים לפרשת השבוע מתוך הספר, בהוצאת ישיבת "אהלי תורה", ניו-יורק.

דבר תורה: (אידיש) דף שבועי לילדים, היו"ל על-ידי מוסד חינוך "אהלי תורה", ניו-יורק.

כמו-כן ניתן להוריד באתר את "קונטרס בית רבינו שבבבל"
ושיחת ש"פ שופטים ה'תנש"א
מדור מיוחד לספרים וחוברות באנגלית בעניני גאולה ומשיח!

האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב

וכתובתו: http://www.moshiach.net/blind

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מוקדש להתגלותו המיידית לעיני בשר של

כ"ק אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח שליט"א

למטה מעשרה טפחים ומתוך חיים נצחיים

ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו תיכף ומיד ממש

*

לעילוי נשמת

מרת **ליבא נסא (לידי'ה)** ב"ר **אברהם נחמי'** ע"ה

פישביין

נפטרה ביום י"ז מנחם-אב ה'תשפ"ד

מרת **עדי מלכה ציפורה** ב"ר **אפרים פישל** ע"ה

אפשטיין

נפטרה ביום כ"ט טבת ה'תשפ"ה

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י משפחתם שיחיו

*

הי שותף בהפצת "דבר מלכות"

להשיג השיחות, לחקדשות ולפרטים נוספים טל.: **(718) 753-6844**

הוכן לדפוס ע"י

יוסף יצחק הלוי בן אסתר שיינדל

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

כתובתינו באינטרנט: http://www.torah4blind.org